

NOORTEINFO SAAMISEKS!

Tulevikuvalmis
noorte
infosüsteemid:
tõenduspõhised
poliitilised
soovitused

Partnerid:

Aprill 2026

Kaasrahastatud Erasmus+ programmi poolt Sloveenia riikliku agentuuri - MOVIT - toetuslepingu numbri 2024-1-SI02-KA220-YOU-000251355 alusel.

**Co-funded by
the European Union**

Euroopa Liidu rahastatud. Avaldatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult autori(te) omad ega kajasta tingimata Euroopa Liidu ega Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti. Euroopa Liit ega EACEA ei vastuta nende eest.

SISUKORD

Noortekesksed tulevikuplaanid kaasavate ja vastupanuvõimeliste ühiskondade jaoks

1. Kokkuvõte

- 1.1 Noorte vaatenurgad tulevikuväljakutsetele
- 1.2 Peamised temaatilised prioriteedid eri riikides
- 1.3 Tulevikuseirepõhise noorte kaasamise väärtus
- 1.4 Konsolideeritud poliitiliste soovitude suunas
- 1.5 Strateegiline olulisus

2. Sissejuhatus ja metoodika

- 2.1 Projekti taust ja põhjendus
- 2.2 Poliitikasoovituste dokumendi eesmärgid
- 2.3 Osaluspõhine tuleviku-uuringute lähenemisviis
- 2.4 Rakendamine eri riikide kontekstides
- 2.5 Kasutatud meetodid ja tööriistad
- 2.6 Andmete kogumine ja analüüs
- 2.7 Lähenemisviisi tugevused ja piirangud
- 2.8 Eetilised ja osaluspõhised kaalutlused

3. Ülemaailmne ülevaade

- 3.1 Erinevates kontekstides tuvastatud süsteemsed lüngad
- 3.2 Erinevad riiklikud prioriteedid ühistes raamistikes
- 3.3 Poliitikavaldkondade omavaheline seos
- 3.4 Riski ja võimaluste tajumine
- 3.5 Noorte ootused institutsioonide suhtes
- 3.6 Riikideülese perspektiivi lisaväärtus
- 3.7 Mõju poliitika kujundamisele

SISUKORD

4. Riikliku konteksti olulisemad sündmused

4.1 Bulgaaria

4.2 Küpros

4.3 Eesti

4.4 Slovakkia

4.5 Sloveenia

5. Konsolideeritud poliitikavaldkonnad

5.1 Tulevikukeskne haridus ja oskuste arendamine

5.2 Digitaalne transformatsioon ja kriitilised digipädevused

5.3 Noorte osalemine ja kaasloome poliitikakujundamises

5.4 Heaolu, sotsiaalne kaasatus ja kogukonna tugi

5.5 Noorte juhitud innovatsiooni, jätkusuutlikkuse ja algatuste toetamine

5.6 Noorte tulevikku kujundavad struktuurilised tingimused

5.7 Seotud poliitikaraamistik

6. Konsolideeritud poliitilised soovitusel

6.1 Poliitikavaldkond: Tulevikukeskne haridus ja oskuste arendamine

6.2 Poliitikavaldkond: digitaalne transformatsioon ja kriitilised digipädevused

6.3 Poliitikavaldkond: noorte osalemine ja ühisloome

6.4 Poliitikavaldkond: heaolu, sotsiaalne kaasatus ja kogukonna tugi

6.5 Poliitikavaldkond: noorte juhitud innovatsioon, jätkusuutlikkus ja algatuste toetamine

6.6 Poliitikavaldkond: noorte tulevikku kujundavad struktuurilised tingimused

6.7 Läbivad rakenduspõhimõtted

SISUKORD

7. Rakendamise kaalutlused

- 7.1 Juhtimis- ja koordineerimisvõimekus
- 7.2 Ressursinõuded
- 7.3 Suutlikkuse suurendamise vajadused
- 7.4 Tõhusa rakendamise soodustavad tingimused
- 7.5 Riskid, takistused ja pikaajalise edu tingimused
- 7.6 Riskide maandamise lähenemisviisid
- 7.7 Jälgimine, hindamine ja õppimine
- 7.8 Lokaliseerimine ja kohanemine
- 7.9 Rakendamise jätkusuutlikkus
- 7.10 Strateegilise rakendamise perspektiiv

8. Panus strateegilise poliitika väljatöötamisse

- 8.1 Projekti tulemustest poliitilise väärtuseni
- 8.2 Panus organisatsiooni tasandil
- 8.3 Kohaliku ja omavalitsuse tasandi panus
- 8.4 Panus riiklikul poliitika tasandil
- 8.5 Panus Euroopa poliitilistesse prioriteetidesse
- 8.6 Noortekeskse tuleviku-uuringu strateegiline väärtus
- 8.7 Pikaajaline poliitiline tähtsus

9. Järeldused ja järgmised sammud

- 9.1 Põhisõnumid otsustajatele
- 9.2 Soovituslikud järgmised sammud sidusrühmadele
- 9.3 Seos ELi noortestrategie prioriteetidega

NOORTEKESKSED TULEVIKUPLAANID KAASAVATE JA VASTUPANUVÕIMELISTE ÜHISKONDADE JAOKS

1. Kokkuvõte

FYI (noorteinfo) projekt tõi kokku partnerid viiest Euroopa riigist (Eesti, Slovakkia, Sloveenia, Bulgaaria ja Küpros), et uurida, kuidas noored tulevikku tajuvad ja kuidas nende vaatenurgad saavad suunata vastutustundlikumat ja tulevikku suunatud poliitikakujundamist. Kohalikul ja riiklikul tasandil ellu viidud osaluspõhiste tuleviku-uuringute tegevuste kaudu kaasas projekt noori struktureeritud mõtisklusse pikaajaliste ühiskondlike arengute üle ja teisendas nende arusaamad poliitilisteks soovitusteks.

Kõigis osalevates riikides lõime tuleviku-uuringute töötubades, multiplikaatoriüritustel, Discordi kogukonna aruteludes ja konsultatsioonidel ruume, kus noored said kriitiliselt analüüsida tulevikustsenaariume, aktiivselt luua oma stsenaariume ning mõtiskleda oma elu kujundavate väljakutsete ja võimaluste üle. Need tegevused hõlmasid mitmesuguseid osalejate rühmi, sealhulgas õpilasi, noori ja noorsootöötajaid. Enamikul juhtudel oli osalejatel piiratud eelnev kogemus tuleviku-uuringute metoodikatega, kuid nad näitasid üles suurt huvi ja kaasatust tulevikku suunatud aruteludes.

See protsess võimaldas noortel liikuda lühiajalistest perspektiividest kaugemale ja tegeleda keerukate pikaajaliste teemadega, nagu tehnoloogiline transformatsioon, haridussüsteemid, keskkonnasäästlikkus, valitsemine ja sotsiaalsed muutused. Rakendades selliseid meetodeid nagu stsenaariumide loomine, tagasivaadete tegemine ja osalusdialoog, suutsid osalejad sõnastada nii soovitavaid kui ka väljakutseid pakuvaid tulevasi arenguid ning pakkuda poliitikakujundajatele välja konkreetseid meetmeid.

1.1 Noorte vaatenurgad tulevikuväljakutsetele

Kõigist riikidest kogutud uuringud näitavad, et noored on väga teadlikud oma tulevikku kujundavast keerukusest ja ebakindlusest. Kiire tehnoloogiline areng, arenevad tööturud, keskkonnasurve ja muutuv sotsiaalne dünaamika toodi järjepidevalt esile kui peamised tegurid, mis mõjutavad tulevasi karjääriteid.

Samal ajal töid osalejad esile süsteemseid piiranguid, mis mõjutavad nende võimet nendes muutustes tõhusalt orienteeruda. Haridussüsteeme peeti sageli ebapiisavalt vastavusse viituks tegelike vajadustega, neid kirjeldati sageli liiga teoreetilistena ja noorte ebakindluseks ja pikaajaliseks otsuste langetamiseks ebapiisavalt ettevalmistavatena. Samamoodi peeti piiratuks võimalusi sisukaks osalemiseks otsustusprotsessides, mis aitas kaasa eemaldumisele ja vähendas usaldust institutsioonide vastu.

Mitmes riiklikus kontekstis osutasid noored ka struktuurilistele probleemidele, mis mõjutavad otseselt nende eluvalikuid ja tulevikuplaneerimist. Näiteks Slovakkias toodi peamiste probleemidena, mis mõjutavad seda, kas noored suudavad ette kujutada oma tuleviku rajamist riigis, välja taskukohase eluaseme kättesaadavus, demograafilised muutused ja pikaajaline stabiilsus. Need küsimused olid tihedalt seotud laiemate küsimustega elukvaliteedi, institutsioonilise usalduse ja pikaajalise ühiskondliku vastupanuvõime kohta.

Kesksete murekohtadena kerkisid esile ka vaimne heaolu ja sotsiaalne side. Osalejad töid esile digitaliseerimise kasvavat mõju sotsiaalsetele suhetele, sealhulgas isolatsiooniohtu, vähenenud näost näkku suhtlemist ja digitaalset ülemäärast sõltuvust. Need mured olid sageli seotud laiemate mõtisklustega kogukonnaelu, kuuluvuse ja toetava keskkonna vajaduse üle.

1.2 Peamised temaatilised prioriteetidid eri riikides

Vaatamata erinevustele riiklikes kontekstides näitasid tulevikuseire tegevused prioriteetide tugevat lähenemist kõigis osalevates riikides. Järjepidevalt kerkisid esile järgmised temaatilised valdkonnad:

1. Tulevikukeskne haridus ja oskuste arendamine

Noored väljendasid selget vajadust haridussüsteemide järele, mis kajastaksid paremini tuleviku reaalsust ja varustaksid neid asjakohaste pädevustega. See hõlmab lisaks teadmiste ka kriitilist mõtlemist, kohanemisvõimet ning võimet mõista pikaajalisi suundumusi ja neile reageerida. Tugevalt rõhutati tuleviku-uuringute lähenemisviiside ja tulevikukirjaoskuse integreerimise olulisust nii formaalses kui ka mitteformaalses hariduses.

2. Digitaalne transformatsioon ja selle ühiskondlik mõju

Digitaliseerimist peeti tulevikuühiskondi kujundavaks määravaks teguriks. Osalejad tunnistasid selle potentsiaali parandada juurdepääsu teabele, teenustele ja võimalustele, kuid tõid esile ka riske, mis on seotud tehnoloogiast liigse sõltuvuse, ebavõrdse juurdepääsu ja inimsuhtluse vähenemisega. Järjepidevalt rõhutati vajadust tasakaalustatud ja inimkeskse lähenemisviisi järele digitaalsele arengule.

3. Noorte osalus ja demokraatlik kaasatus

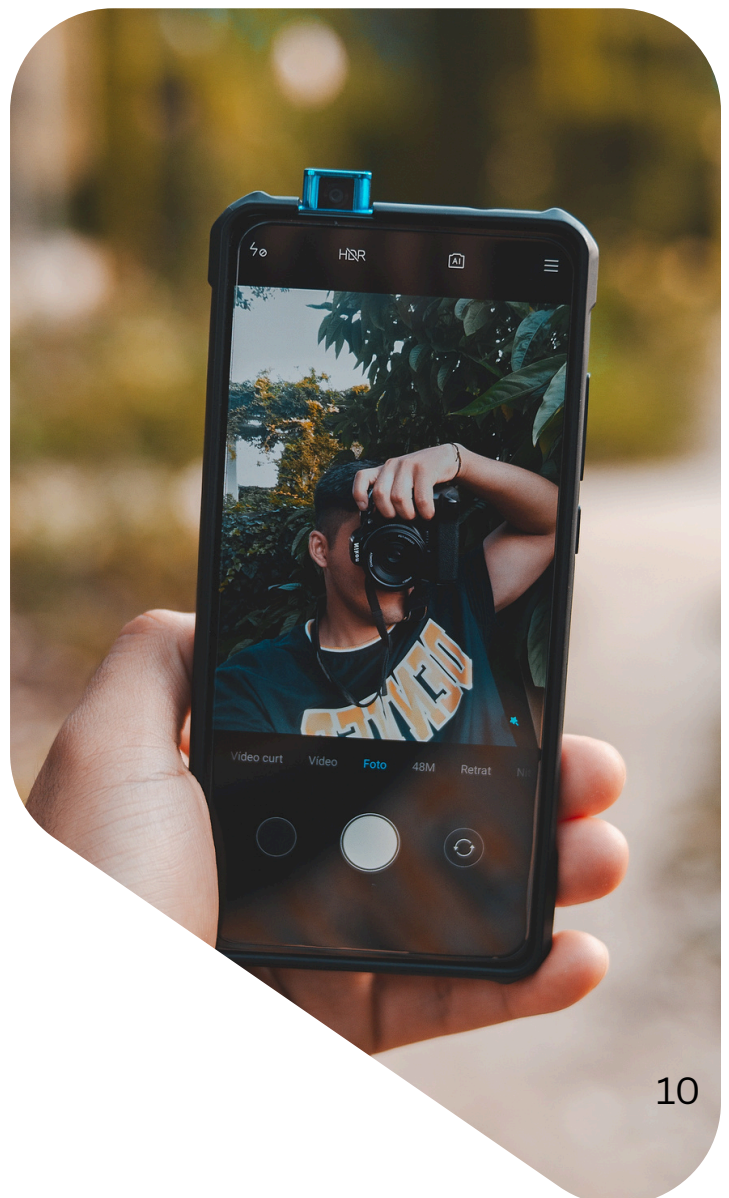
Kõikides riikides väljendasid noored tugevat soovi osaleda aktiivselt oma elu mõjutavate poliitikate ja otsuste kujundamises. Nad rõhutasid, kui oluline on liikuda sümboolsest osalemisest kaugemale sisuka kaasatuse poole, kus noorte vaatenurki poliitikakujundamise protsessides tõeliselt arvesse võetakse.

4. Heaolu, sotsiaalne kaasatus ja kogukonnaelu

Vaimne tervis, sotsiaalne side ja kuuluvustunne toodi esile noorte elukvaliteedi oluliste komponentidena. Osalejad rõhutasid ligipääsetavate kogukonnaruumide, toetava keskkonna ja suhtlust, kaasatust ning heaolu edendavate algatuste olulisust.

5. Jätkusuutlikkus, innovatsioon ja noorte juhitud tegevus

Noored näitasid üles tugevat teadlikkust keskkonnaprobleemidest ja väljendasid huvi jätkusuutlike lahenduste leidmise vastu. Samuti rõhutasid nad noorte juhitud algatuste, innovatsiooni ja kohaliku tegevuse toetamise olulisust kui positiivsete muutuste peamisi edasiviivaid jõude.

1.3 Tulevikuseirepõhise noorte kaasamise väärtus

Kõigi riiklike aruannete peamine järeldus on tulevikuseire metoodikate lisaväärtus noorte kaasamise ja poliitika väljatöötamise vahenditena. Tegevused näitasid, et kui noortele pakutakse struktureeritud meetodeid ja toetavat keskkonda, on nad võimelised tegelema keeruliste probleemidega, mõtlema kriitiliselt pikaajaliste arengute üle ning pakkuma välja sisukaid ja teostatavaid ideid.

Ettenägelik lähenemine võimaldas osalejatel:

siduda praegused väljakutsed tulevaste tagajärgedega,
uurida alternatiivseid arenguteid,
sõnastada nii riskid kui ka võimalused ning
panustada poliitikakujundamisega seotud aruteludesse.

Oluline on see, et protsess tõi esile ka selle, et noorte osalemine on kõige tõhusam siis, kui see integreeritakse juba varakult refleksiooni- ja otsustusprotsessidesse, mitte ei piirdu konsultatsioonidega pärast poliitikate juba määratlemist.

1.4 Konsolideeritud poliitiliste soovitude suunas

FYI projekti käigus kogutud teadmised moodustavad aluse konsolideeritud poliitiliste soovitude kogumile, mis kajastab nii ühiseid Euroopa prioriteete kui ka konkreetseid riiklikke kontekste. Kuigi soovitud käsitlevad erinevaid teemavaldkondi, on need omavahel seotud ja neid tuleks mõista osana terviklikust lähenemisviisist noortepoliitika väljatöötamisele.

Nad rõhutavad vajadust:

tulevikku suunatud ja paindlikumad haridussüsteemid, tugevamad noorte osalusmehhanismid, kaasavam ja vastutustundlikum digiüleminek, parem heaolu ja kogukonnaelu toetamine, suuremad investeeringud noorte juhitud algatustesse ja innovatsiooni ning sihipärased vastused noorte tulevikku mõjutavatele struktuurilistele probleemidele.

Need soovitud on mõeldud poliitikakujundajate, haridusasutuste, noorteorganisatsioonide ja kohalike omavalitsuste toetamiseks kaasavamate, reageerimisvõimelisemate ja tulevikku suunatud strateegiate väljatöötamisel.

1.5 Strateegiline olulisus

Koondades noorte vaatenurki mitmest riigist, aitab see dokument kaasa laiemale arusaamisele sellest, kuidas noored kogu Euroopas tulevasi väljakutseid ja võimalusi tajuvad. See näitab, et noortele suunatud tuleviku-uuringud võivad olla väärtuslikuks vahendiks poliitilise asjakohasuse tugevdamiseks, osaluse parandamiseks ja pikaajalise strateegilise mõtlemise toetamiseks.

- Tulemused rõhutavad noorte tunnustamise olulisust mitte ainult poliitika kasusaajatena, vaid ka selle arendamise aktiivsete panustajatena. Nende vaatenurgad pakuvad olulist teavet poliitika kujundamiseks, mis on paremini kooskõlas tegelike vajadustega ja suudab lahendada tulevasi väljakutseid.

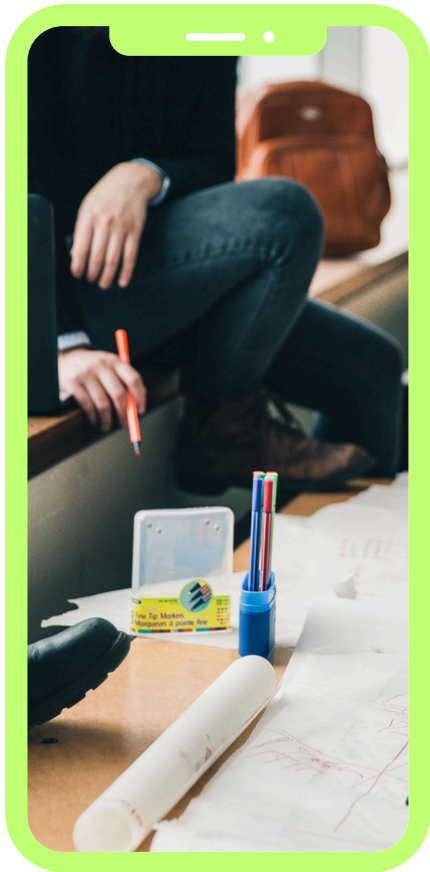

SISSEJUHATUS JA METOODIKA

2.1 Projekti taust ja põhjendus

Projekt „Noortele suunatud teave” (FYI) töötati välja vastusena kasvavale vajadusele paremini mõista, kuidas noored tajuvad tulevasi ühiskondlikke arenguid ja kuidas nende vaatenurki saab süstemaatiliselt integreerida poliitika- ja otsustusprotsessidesse. Üle Euroopa navigeerivad noored üha keerukamates üleminekutes, mida kujundavad kiire tehnoloogia areng, keskkonnaprobleemid, arenevad tööturud ja muutuv sotsiaalne dünaamika.

Need arengud loovad nii võimalusi kui ka ebakindlust. Kuigi noored on sageli innovatsiooni ja sotsiaalsete muutuste esirinnas, kuuluvad nad ka struktuuriliste probleemide, sealhulgas hariduse, tööhõive, eluaseme ja demokraatlikes protsessides osalemise kättesaadavuse poolt enim mõjutatud rühmade hulka. Mitmed FYI projekti partnerite koostatud riiklikud aruanded toovad esile, et olemasolevad süsteemid ei varusta noori alati piisavalt pädevustega, mis on vajalikud nendes keerukustes navigeerimiseks või nende tuleviku aktiivseks kujundamiseks.

Samal ajal on noorte sisuka osalemise võimalused poliitikakujundamises endiselt ebaühtlased. Mõnes riigis teatavad noored piiratud juurdepääsust otsustusprotsessidele ja madalast usaldusest institutsioonide vastu, mis võib kaasa aidata eemaldumisele ja kodanikuosaluse vähenemisele. Need probleemid rõhutavad uute lähenemisviiside loomise olulisust, mis võimaldavad noortel tegeleda pikaajaliste ühiskondlike küsimustega struktureeritud ja sisukal viisil.

FYI projekt vastab sellele vajadusele, tutvustades noorte kaasamise protsessides tuleviku-uuringutel põhinevaid meetodeid. Luues ruume, kus noored saavad uurida tulevikutsenaariume, mõtiskleda tekkivate suundumuste üle ja seostada tänapäeva väljakutseid pikaajaliste arengutega, aitab projekt kaasa noorte osaluse tugevdamisele, tulevikuks valmisoleku parandamisele ja reageerimisvõimelisema poliitika väljatöötamise toetamisele.

2.2 Poliitikasoovituste dokumendi eesmärgid

See dokument koondab viies partnerriigis väljatöötatud poliitilised soovitused ja teisendab noorte loodud arusaamad otsustajatele mõeldud struktureeritud ettepanekuteks. Eesmärk ei ole asendada olemasolevaid poliitikaraamistikke, vaid täiendada neid osaluspõhistel tuleviku-uuringute protsessidel põhinevate vaatenurkadega.

Täpsemalt öeldes on dokumendi eesmärk:

esitleda noorte vaatenurkade sünteesi tulevaste ühiskondlike arengute kohta, teha kindlaks ühised väljakutsed ja prioriteedid eri riikide kontekstides, rõhutada tuleviku-uuringute metoodikate lisaväärtust noorte kaasamisel, pakkuda noorte loodud teadmiste põhjal elluviidavaid poliitilisi soovitusi ja panustada kaasavamasse, osaluspõhisemasse ja tulevikku suunatud poliitikakujundamisse.

Soovitused on suunatud laiale sidusrühmade ringile, sealhulgas kohaliku, riikliku ja Euroopa tasandi poliitikakujundajatele, haridusasutustele, noorteorganisatsioonidele ja kodanikuühiskonna osalejatele.

2.3 Osaluspõhine tuleviku-uuringute lähenemisviis

FYI projekti keskne element on osaluspõhiste tuleviku-uuringute metoodikate kasutamine. Tuleviku-uuring viitab selles kontekstis struktureeritud lähenemisviisidele, mis toetavad üksikisikuid ja grupe võimalike tulevaste arengute uurimisel, tekkivate suundumuste tuvastamisel ja praeguste otsuste pikaajaliste tagajärgede üle mõtisklemisel.

Kõigis partnerriikides kasutati tulevikuseire meetodeid selleks, et:

toetada kriitilist mõtisklust ühiskondlike suundumuste üle,
uurida alternatiivseid tulevikustsenaariume,
julgestada pikaajalist mõtlemist, mis ulatub kaugemale otsestest muredest,
siduda individuaalsed kogemused laiemate süsteemsete arengutega ja

- genereerida ideid ja lahendusi tulevasteks väljakutseteks.

Neid meetodeid rakendati osaluspõhiselt, tagades, et noored ei oleks info passiivsed vastuvõtjad, vaid protsessi aktiivsed panustajad.

Töötoad näitasid, et tulevikuseire lähenemisviise saab edukalt rakendada isegi piiratud eelneva kogemusega osalejate seas. Näiteks Eesti ja Sloveenia kontekstis teatas enamik osalejaid vähesest või olematust varasemast kokkupuutest tulevikuseire metoodikatega, kuid näitasid üles tugevat kaasatust ja huvi tulevaste arengute uurimise vastu. See näitab, et tulevikuseire vahendid on kättesaadavad ja kohandatavad erinevatele noortegruppidele.

2.4 Rakendamine eri riikide kontekstides

FYI projekti rakendati mitmes riiklikus kontekstis, kus iga riik kohandas tulevikuseire lähenemisviisi kohaliku olukorra, osalejate rühmade ja institutsionaalse keskkonnaga. Kuigi tegevuste struktuur oli erinev, järgisid kõik partnerriigid ühist metodoloogilist raamistikku, mis tagas tulemuste võrreldavuse ja sidususe.

Sloveenia

Sloveenias viidi Celje noortekeskuses läbi neli kohalikku tuleviku-uuringute töötuba, mis pakkusid noortele struktureeritud keskkonda tulevaste ühiskondlike arengute uurimiseks. Töötubades osalesid aruteludes digitaliseerimise, hariduse, vaimse tervise, sotsiaalsete suhete ja osalemise teemadel.

Kohalik kontekst pakkus noorte kaasamiseks toetavat ökosüsteemi, kus osalesid tugevalt noorteorganisatsioonid ja kogukonnaalgatused. Töötoad ületasid esialgseid osalusootusi, neljal sessioonil osales kokku 90 inimest. See näitab nii teema asjakohasust kui ka kohalike noortestruktuuride võimet kaasata noori tulevikku suunatud aruteludesse.

Slovakkia

Slovakkias viidi tulevikuseire tegevusi ellu Nitrás toimunud kordamisürituse ja Trnavas toimunud töötoa kaudu, kuhu kaasati peamiselt avaliku halduse ja politoloogia üliõpilasi. Need tegevused keskendusid pikaajalistele ühiskondlikele probleemidele, nagu valitsemine, digitaliseerimine, eluase, demograafilised muutused ja keskkonnakindlus.

Osalejaid julgustati mõtisklema Slovakkia tuleviku üle aastateks 2040–2050 ning seostama tänapäeva väljakutseid pikaajaliste poliitiliste kaalutlustega. Arutelud tõid esile tugeva huvi strateegilise mõtlemise vastu ja näitasid, et noored on valmis tegelema keerukate poliitikeemadega, kui neile pakutakse sobivaid formaate.

Bulgaaria

Bulgaarias viidi läbi kaks tuleviku-uuringute töötuba, sealhulgas töötuba „Tulevik praegu“ ja üritus „Tuleviku detektiivid“. Nende tegevuste käigus uuriti noorte arengu, valitsemise, hariduse ja ühiskondlike muutustega seotud tulevikustsenaariume.

Osalejad töötasid välja mitu stsenaariumi, sealhulgas positiivsed, negatiivsed ja alternatiivsed tulevikustsenaariumid, mis võimaldas neil uurida nii soovitavaid tulemusi kui ka võimalikke riske. Protsess tõi välja ka peamised probleemid, mis olid seotud usaldusega institutsioonide vastu, osalemisega ja süsteemsete probleemidega, pakkudes väärtuslikku sisendit poliitiliste soovitude koostamiseks.

Eesti

Eestis viidi tulevikuseire töötuba läbi veebis ning osalejad kaasati aruteludesse tehnoloogilise arengu, jätkusuutlikkuse ja noorte osaluse üle. Töötuba hõlmas eelhindamise etappi, mis näitas, et enamikul osalejatel oli piiratud eelnev kogemus tulevikuseire meetoditega, kuid suur huvi tulevikku suunatud teemade vastu.

Töötoa käigus välja töötatud stsenaariumid keskendusid digitaalsele transformatsioonile, keskkonnasäästlikkusele ja osaluspõhisele valitsemisele, kajastades osalejate poolt kindlaks tehtud peamisi prioriteete.

Küpros

Küprosel viidi läbi üks tuleviku-uuringute töötuba kohapeal. Tuleviku-uuringute tegevused keskendusid noorte kaasamisele struktureeritud mõtiskluse pikaajaliste ühiskondlike arengute üle stsenaariumipõhiste arutelude kaudu. Osalejad uurisid erinevaid tulevikuteid, sealhulgas valitsemise, digitaliseerimise ja laiema globaalse ebakindluse aspekte, ning teisendasid oma vaatenurgad poliitikakujundamise seisukohast olulisteks teadmisteks.

Protsess rõhutas noorte aktiivset kaasamist tulevaste väljakutsete ja võimaluste arutamisse, pöörates erilist tähelepanu sellele, kuidas noored saavad panustada kaasavama ja tulevikku suunatud ühiskonna kujundamisse. Arutelud aitasid kindlaks teha hariduse, noorte osalemise, institutsioonilise usalduse ja mõjuvõimu suurendamisega seotud peamised prioriteedid.

Küprose tegevuste eripäraks oli tugev seos osalemise ja pikaajalise strateegilise mõtlemise vahel, kusjuures noored väljendasid vajadust struktureerituma ja pidevama kaasamise järele otsustusprotsessidesse. Need prioriteedid on kooskõlas partnerriikides täheldatud laiemate suundumustega, rõhutades samal ajal noorte tegutsemisvõime ja tulevikku suunatud poliitiliste lähenemisviiside tugevdamise olulisust.

2.5 Kasutatud meetodid ja tööriistad

Kõigis riiklikes kontekstides kasutati noorte kaasamiseks ja andmete kogumiseks kvalitatiivsete ja osaluspõhiste meetodite kombinatsiooni.

Stsenaariumide koostamine

Osalejad töötasid välja tulevikustsenaariume, mis uurisid võimalikke ühiskondlikke arenguid. Need stsenaariumid hõlmasid sageli järgmist:

positiivsed (soovitud) tulevikud,
negatiivsed (väljakutsuvad) tulevikud,
alternatiivsed või ootamatud tulevikud.

See lähenemisviis võimaldas osalejatel uurida nii võimalusi kui ka riske ning tuvastada soovitud tulemuste saavutamiseks vajalikud tingimused.

Tagasiulatuv

Tagasivaatamise harjutusi kasutati tulevikustsenaariumide seostamiseks praeguste tegevustega. Osalejad töötasid kujuteldavatest tulevikust tagasiulatuvalt, et teha kindlaks sammud, mis võiksid viia soovitud tulemusteni või vältida negatiivseid arenguid.

"Tuleviku detektiivide" meetod

- See meetod hõlmas väljamõeldud tulevikusituatsioonide analüüsimist ning aluseks olevate suundumuste ja põhjuste väljaselgitamist. See julgustas osalejaid kriitiliselt mõtlema keeruliste arengute, näiteks digitaliseerimise, sotsiaalsete muutuste ja institutsionaalse dünaamika üle.

Grupiarutelud ja refleksioon

Juhendatud arutelud andsid osalejatele ruumi vaatenurkade jagamiseks, ideede võrdlemiseks ning ühiselt väljakutsete ja lahenduste üle mõtisklemiseks. Need arutelud olid olulised ühiste teemade ja prioriteetide kindlakstegemiseks.

Eelhindamise ja tagasiside tööriistad

Osalejate tuleviku-uuringute kontseptsioonide tundmise hindamiseks ja planeeritud tegevuste juhtimise vastavalt kohandamiseks kasutati eelhindamisküsimustikke. Osalejate kaasatuse ja õpitulemuste hindamiseks kasutati ka tagasisidemehhanisme.

2.6 Andmete kogumine ja analüüs

Poliitikasoovituste väljatöötamiseks kasutatud andmed koguti järgmiselt: töötoa väljundid (stsenaariumid, märkmed, arutelud), osalejate panused ja mõtisklused, korduvate ideede ja prioriteetide temaatiline analüüs.

Analüüs keskendus järgmise tuvastamisele: ühised teemad eri riikides, riigipõhised prioriteedid, seosed eri poliitikavaldkondade vahel ja noorte arusaamadest tulenevad teostatavad soovitused.

Kvantitatiivsete andmete asemel rõhutati protsessis kvalitatiivseid teadmisi ja noorte endi loodud osaluspõhiseid teadmisi. See lähenemisviis tagab, et soovitused kajastavad noorte elukogemusi, arusaamu ja ootusi.

2.7 Lähene misviisi tugevused ja piirangud

Tugevused

Üks metoodika peamisi tugevusi on selle osaluspõhine olemus. Noorte aktiivse kaasamisega protsessi tagab projekt, et poliitilised soovitusel põhinevad pigem reaalsel perspektiividel kui eeldustel.

Ettenägelik lähenemine soodustab ka pikaajalist mõtlemist, mis traditsioonilistes poliitilistes aruteludes sageli puudub. See võimaldab osalejatel minna kaugemale otsestest muredest ning kaaluda süsteemseid arenguid ja tulevasi tagajärgi.

- Teine tugevus on meetodite kohandatavus. Tegevusi rakendati edukalt erinevates kontekstides, osalejate rühmades ja formaatides (sh veebis ja kohapeal).

Piirangud

Samal ajal tuleks tunnistada teatud piiranguid. Kuigi tuleviku-uuringute meetodid pakuvad väärtuslikku teavet, põhinevad need pigem tajudel ja mõtisklustel kui ennustavatel andmetel (kuna töötubades osalejad ei ole tingimata antud teemade eksperdid). Välja töötatud stsenaariumid esindavad pigem võimalikke tulevikke kui prognoose.

Lõpuks ja mis kõige tähtsam, sõltub noorte loodud teadmiste integreerimine ametlikesse poliitikakujundamise protsessidesse institutsioonide valmisolekust ja suutlikkusest selliseid lähenemisviise kasutada.

2.8 Eetilised ja osaluspõhised kaalutlused

FYI projektis pandi suurt rõhku kaasava ja toetava osalemiskeskonna loomisele. Tegevused olid kavandatud nii, et need soodustaksid avatud dialoogi, austaksid erinevaid vaatenurki ja tagaksid, et kõigil osalejatel oleks võimalus panustada.

Erilist tähelepanu pöörati:
turvaliste aruteluruumide loomine,
võrdse osalemise edendamine,
erinevate kogemuste ja vaatenurkade väärtustamine,
meetodite ja sisu ligipääsetavuse tagamine.

Protsessi osaluspõhine olemus kinnitab põhimõtet, et noori tuleks tunnustada poliitikakujundamise aktiivsete panustajatena.

FYI projekti raames rakendatud metoodika näitab, et osaluspõhine tuleviku-uuringute analüüs on tõhus vahend noorte kaasamiseks aruteludesse tulevaste ühiskondlike arengute üle ja nende arusaamade muutmiseks poliitikakujundamiseks olulisteks soovitusteks. Struktureeritud meetodite ja osaluspõhiste lähenemisviiside kombineerimise abil tabas projekt edukalt nii ühiseid Euroopa prioriteete kui ka kontekstipõhiseid teadmisi. Tulemused loovad tugeva aluse kaasavama, reageerimisvõimelisema ning noorte tegelikkuse ja ootustega kooskõlas oleva poliitika väljatöötamiseks.

3

RIIKIDEÜLESED TEADMISED

3.1 Erinevates kontekstides tuvastatud süsteemsed lüngad

Riiklike aruannete analüüs paljastab rea süsteemseid lünki, mis kujundavad noorte kogemusi eri riikides. Need lüngad ei ole isoleeritud, vaid omavahel seotud, sageli üksteist tugevdades ja mõjutades noorte võimet oma tulevikku planeerida ja tegutseda.

Peamine valdkondadevaheline lõhe on seotud haridussüsteemide ja reaalse rakendamise vahelise lahknevusega. Osalejad eri riikides kirjeldasid haridust järjepidevalt kui ebapiisavat vastavust praktiliste vajaduste ja pikaajaliste ühiskondlike arengutega. Tulevikku suunatud pädevuste (näiteks kriitiline mõtlemine, kohanemisvõime ja suundumuste tõlgendamise võime) integreerimata jätmine piirab noorte valmisolekut ebakindluseks ja keerukate otsuste langetamiseks.

- **Teine süsteemne lünk puudutab institutsioonide piiratud reageerimisvõimet noorte vaatenurkadele. Kuigi mõnes kontekstis on osalemisvõimalusi, tajutakse neid sageli pigem formaalsete või sümbolsete kui tähendusriikastena. Noored väljendasid vajadust varasema ja sisukama kaasamise järele poliitikakujundamise protsessidesse, eriti valdkondades, mis otseselt mõjutavad nende tulevikku.**

Kolmas lünk on seotud poliitiliste meetmete killustatusega. Selliseid küsimusi nagu eluase, tööhõive, haridus ja demograafilised muutused käsitletakse sageli eraldi, hoolimata sellest, et need on noorte elukogemustes tihedalt seotud. Näiteks Slovakkias on eluaseme taskukohasus otseselt seotud otsustega iseseisvuse, pere loomise ja noorte riiki jäämise kohta. See rõhutab vajadust integreerituma ja valdkondadevahelisema poliitilise lähenemisviisi järele.

Lõpuks puudutab laiem süsteemne probleem ennetavate lähenemisviiside piiratud kasutamist poliitikakujundamises. Tulevikuseire tegevused näitasid, et noored on võimelised pikaajaliselt mõtlema, kuid sellised lähenemisviisid ei ole institutsioonilistesse protsessidesse järjepidevalt integreeritud. Selle tulemuseks on poliitika, mis on pigem reaktiivse kui strateegilise iseloomuga.

3.2 Erinevad riiklikud prioriteetidid ühistes raamistikes

Kuigi kõigis riikides on näha ühiseid teemasid, toovad riiklikud aruanded esile ka konkreetsed prioriteetidid, mida kujundavad konkreetsed sotsiaal-majanduslikud ja institutsionaalsed kontekstid.

Slovakkias olid arutelud tugevalt suunatud struktuurilistele tingimustele, mis mõjutavad pikaajalisi eluotsuseid, sealhulgas eluaseme kättesaadavus, demograafilised trendid ja noorte hoidmine riigis. Osalejad seostasid neid tegureid otseselt oma võimega ette kujutada stabiilset tulevikku riigis, mis viitab tugevale seosele poliitiliste tingimuste ja rändekavatsuste vahel.

Sloveenias pandi suuremat rõhku vaimsele heaolule, sotsiaalsetele suhetele ja kogukonnaelule, lisaks murele digitaalse ülekasutamise ja sotsiaalse isolatsiooni pärast. Kohalik kontekst, mida iseloomustab tugev noortetaristu, võimaldas ka konkreetsemaid mõtisklusi osalusmehhanismide ja kogukonnapõhiste lahenduste üle.

Bulgaarias kajastasid arutelud laiemaid muresid institutsioonilise usalduse, juhtimise ja süsteemse reformi pärast, sealhulgas selliseid küsimusi nagu läbipaistvus ja osalemine. Need mured olid tihedalt seotud olemasolevate struktuuride tajutavate piirangutega ja vajadusega kaasavamate ja vastutustundlikumate juhtimismudelite järele.

Eestis keskendusid osalejad tugevalt digitaalsele transformatsioonile, innovatsioonile ja jätkusuutlikkusele, peegeldades nii riiklike tugevusi kui ka tulevikku suunatud prioriteete. Rõhuasetusega tehnoloogilisele arengule kaasnes kaasava juurdepääsu ja tasakaalustatud arengu vajaduse tunnustamine.

Küprosel toodi aruteludes esile noorte mõjuvõimu suurendamise, osalemise ja hariduse rolliga seotud prioriteedid noorte ettevalmistamisel tulevasteks väljakutseteks. Osalejad rõhutasid noortele struktureeritumate võimaluste loomise olulisust aktiivseks osalemiseks ühiskondlikes ja poliitilistes protsessides ning vajadust tugevdada pädevusi, mis toetavad pikaajalist mõtlemist ja kohanemisvõimet. Erilist tähelepanu pöörati hariduse ja noorsootöö rollile noorte varustamises oskustega, mis on asjakohased kiiresti muutuvast sotsiaalses ja tehnoloogilises keskkonnas. Need prioriteedid on kooskõlas laiemate suundumustega, mis on kindlaks tehtud eri riikides, rõhutades samal ajal noorte tegutsemisvõime tugevdamise olulisust ja tagades, et noori tunnustatakse aktiivsete panustajatena tulevikku suunatud poliitika kujundamisse.

Need erinevused näitavad, et kuigi poliitilisi raamistikke saab Euroopa tasandil ühtlustada, nõuab tõhus rakendamine tundlikkust riiklike ja kohalike olude suhtes. Samuti võib rühmade demograafiliste näitajate erinevusi seostada mõningate prioriteetide erinevustega (nt Slovakkias on enamasti üliõpilased vs Sloveenias keskkooliõpilased). Erinevused toovad esile ka ühiste strateegiliste prioriteetide ja kontekstipõhiste poliitiliste meetmete kombineerimise olulisuse.

3.3 Poliitikavaldkondade omavaheline seos

Tulevikuseire protsessid näitasid, et noored tajuvad poliitikavaldkondi pigem omavahel tihedalt seotud kui eraldi valdkondadena. See vaatenurk on vastuolus traditsiooniliste poliitikastruktuuridega, mis toimivad sageli valdkondlikes raamistikkes.

Üks ilmsemaid seoseid on hariduse ja tööturuvalmiduse vahel. Osalejad seostasid hariduse olulisust otseselt oma võimega navigeerida tööhõiveteedel ja kohaneda muutuvate majandustingimustega. Seda seost laiendati veelgi eluaseme ja iseseisvuse osas, eriti olukordades, kus juurdepääs stabiilsele tööle mõjutab eluaseme kindlustamise võimet.

Teine tugev seos on digitaliseerimise ja sotsiaalse heaolu vahel. Kuigi digitaalseid tööriistu peetakse suhtlemise, õppimise ja teenustele juurdepääsu jaoks hädavajalikuks, töid osalejad esile ka nende mõju vaimsele tervisele, sotsiaalsele suhtlusele ja kogukonna kaasatusele. Mure digitaalsest keskkonnast liigse sõltuvuse pärast oli sageli seotud isolatsioonikogemuste ja vähenenud näost näkku suhtlusega.

Osalemise ja institutsioonide usalduse vahel on veel üks seos. Piiratud võimalused sisukaks kaasamiseks olid seotud madalama usaldustasemega, samas kui kaasavat ja osaluspõhist lähenemist peeti legitiimsuse ja vastutuse tugevdamise võtmeks. See seos oli eriti nähtav kontekstides, kus valitsemine ja läbipaistvus toodi esile peamiste probleemidena.

Keskkonnasäästlikkust seostati ka laiemate küsimustega pikaajalise vastupanuvõime ja elukvaliteedi kohta. Näiteks Slovakkias peeti veevarusid mitte ainult keskkonnaprobleemiks, vaid ka strateegiliseks teguriks, mis mõjutab riigi stabiilsust ja edasist arengut.

Need seosed viitavad sellele, et poliitilised meetmed tuleks kavandada terviklikult, tunnistades eri poliitikavaldkondade kumulatiivset mõju noorte elule.

3.4 Riski ja võimaluste tajumine

Riikides väljatöötatud stsenaariumid ühendasid järjepidevalt nii muret võimalike riskide pärast kui ka tekkivate võimaluste äratundmist.

Kõige sagedamini tuvastatud riskide hulgas olid:
suurenev sõltuvus digitehnoloogiast ja tehisintellektist,
sotsiaalne isolatsioon ja kogukondlike sidemete nõrgenemine,
süsteemsete reformide puudumine hariduses ja valitsemises,
piiratud osalemis- ja mõjutamisvõimalused,
elu stabiilsust mõjutavad struktuurilised takistused (nt eluase, tööhõive).

Neid riske ei esitatud sageli mitte vältimatute tulemustena, vaid arengutena, mida saaks asjakohaste poliitiliste meetmetega leevendada.

Samal ajal tuvastasid osalejad mitmeid võimalusi, sealhulgas: tehnoloogia potentsiaal parandada juurdepääsu teabele, teenustele ja õppimisele, haridusreformi roll tulevase valmisoleku tugevdamisel, kaasavamate ja osaluspõhisemate juhtimismudelite võimalus, suurem teadlikkus ja osalemine jätkusuutlikkuses ja keskkonnavalas tegevuses, noorte võime edendada innovatsiooni ja kogukonnaalgatusi.

- Oluline on see, et paljud tuvastatud võimalused on otseselt seotud riskidega. Näiteks digitaliseerimist peetakse nii riskiks (ülemäärane sõltuvus, ebavõrdsus) kui ka võimaluseks (tõhusus, juurdepääs, innovatsioon). See kahetine perspektiiv rõhutab tasakaalustatud ja kontekstitundlike poliitiliste lähenemisviiside olulisust.

3.5 Noorte ootused institutsioonide suhtes

Kõikides riikides väljendasid noored selgeid ootusi institutsioonide rolli kohta tulevaste ühiskondade kujundamisel.

Keskne ootus on, et institutsioonid peaksid muutuma tulevikku suunatud ja muutustele reageerimisvõimelisemaks. Osalejad väljendasid vajadust poliitika järele, mis ennetab tulevase arenguid, mitte ei reageeri kriisidele, ning otsustusprotsesside järele, mis arvestavad pikaajaliste tagajärgedega.

- Teine oluline ootus on reaalse osalemisvõimaluste loomine. Noored rõhutasid, et osalemine ei tohiks piirduda konsultatsioonidega, vaid peaks hõlmama aktiivset kaasatust poliitika ja lahenduste kujundamisse. See hõlmab juurdepääsu dialoogiplatvormidele, kaasatust planeerimisprotsessidesse ja noorte panuse tunnustamist.

Oluliste teguritena toodi välja ka läbipaistvus ja suhtlus. Osalejad rõhutasid vajadust selgema teabe järele poliitika, tugimehhanismide ja otsustusprotsesside kohta. See on eriti oluline sellistes valdkondades nagu digitaalsed avalikud teenused, kus usaldus sõltub mõistmisest ja ligipääsetavusest.

Lõpuks eeldatakse, et institutsioonid toetavad kaasavat ja toetavat keskkonda, eriti heaolu, hariduse ja kogukonnaelu osas. See hõlmab investeerimist noorterusuudesse, mitteformaalse õppe toetamist ning mitmekesiste vajaduste ja taustade tunnustamist.

3.6 Riikideülese perspektiivi lisaväärtus

Riikide võrdlev analüüs toob esile nii noorteperspektiivide lähenemise kui ka mitmekesisuse. Põhiteemade järjepidevus eri kontekstides viitab sellele, et paljud tuvastatud probleemid ei ole isoleeritud, vaid peegeldavad laiemaid Euroopa suundumusi.

Samal ajal annavad riikidevahelised erinevused väärtuslikku teavet selle kohta, kuidas need väljakutsed konkreetsetes kontekstides avalduvad. See kahetine perspektiiv tugevdab soovitude asjakohasust, tagades, et need on nii laialdaselt kohaldatavad kui ka kohalikele oludele kohandatavad.

Riikideülene mõõde rõhutab ka ühise õppimise ja kogemuste vahetamise väärtust. Kogemuste ja lähenemisviiside võrdlemise kaudu aitab projekt kaasa noorte vajaduste terviklikumale mõistmisele ning toetab sidusamate ja koordineeritumate poliitiliste lahenduste väljatöötamist.

3.7 Mõju poliitika kujundamisele

Tulevikuseire protsesside käigus saadud teadmistel on poliitika kujundamisele mitu mõju.

Esiteks peaksid poliitikad liikuma integreerituma ja valdkondadevahelise lähenemisviisi suunas, kajastades noorte tuvastatud probleemide omavahelist olemust.

Teiseks on vaja poliitikakujundamisse kaasata pikaajalisi ja ettenägelikke perspektiive, tagades, et otsused oleksid kooskõlas tulevaste arengutega, mitte ei piirduks lühiajaliste kaalutlustega.

Kolmandaks tuleks poliitika kujundada nii, et see võimaldaks aktiivset osalemist ja kaasloomet, tunnustades noori pigem panustajatena kui passiivsete kasusaajatena.

Lõpuks peaksid paindlikkus ja kohanemisvõime olema põhiprintsiibid, mis võimaldavad poliitikal reageerida muutuvatele oludele ja mitmekesistele kohalikele oludele.

Need järeldused loovad aluse järgmises peatükis esitatud koondpoliitika soovitustele.

4

RIIKLIKU KONTEKSTI ESILETÕSTMISED

4.1 Bulgaaria

Bulgaarias kujundavad riikliku konteksti esiletõstmisi mured institutsioonilise usalduse, osalemise, haridusreformi ja sotsiaalse heaolu pärast. Tulevikuseire protsess hõlmas nii töötuba „Tulevik praegu“ kui ka üritust „Tuleviku detektiivid“, mis võimaldasid osalejatel uurida positiivseid, negatiivseid ja üllatavaid tulevikke, aga ka väljamõeldud stsenaariumi aastast 2077, mis hõlmas 16–18-aastaste noorte ootamatut kadumist.

Bulgaaria aruande eripäraks on tugev tähelepanu usaldusele institutsioonide ja kaasava valitsemise vastu. Osalejad seostasid nõrka institutsioonilist tuge, ressursside puudust, korruptsiooni ja otsustusprotsessist kõrvalejätmist selgesõnaliselt negatiivsete tulevaste arengutega. Seevastu seostati soovitavaid tulevikku läbipaistvate institutsioonide, väiksema korruptsiooni ja noorte sisuka osalemisega. See muudab valitsemise kvaliteedi Bulgaaria kontekstis eriti keskseks mõõtmeks.

Haridus oli samuti tugevalt reformikeskne. Osalejad väljendasid vajadust praktilisemate, paindlikumate ja asjakohasemate haridussüsteemide järele, näidates üles rahulolematust süsteemidega, mida peetakse liiga teoreetilisteks ja tegelike vajadustega mitteseotud süsteemideks. Võrreldes mõne teise kontekstiga rõhutab Bulgaaria aruanne eriti tugevalt haridusliku ümberkujundamise vajadust osana laiemast süsteemsest muutusest.

Tegevus „Tuleviku detektiivid“ tõi esile ka mured seoses eraldumisega formaalsetest süsteemidest, digitaalsest eluviisist ning muutuvatest identiteetidest ja suhtlusvormidest. See annab eriti elava ülevaate eraldumise (nii institutsionaalsest kui ka sotsiaalsest) riskidest ja võimalusest, et noored võivad traditsioonilistest struktuuridest eemalduda, kui neid ei peeta asjakohaseks või toetavaks.

Samal ajal toob Bulgaaria aruanne esile heaolu, kuuluvustunnet ja kogukonnaelu kui olulisi prioriteete. Sotsiaalse surve, päriseluliste ühenduste ja vaimse heaoluga seotud mured integreeriti digitaliseerimise ja osalemise laiema analüüsiga, näidates, kuidas institutsionaalsed ja sotsiaalsed küsimused põimuvad noorte tuleviku kujundamisel.

Seega iseloomustab Bulgaaria konteksti tugev orientatsioon süsteemsele reformile, institutsioonilisele legitiimsusele, praktilisele haridusele ja usalduse taastamisele noorte sisuka kaasamise kaudu.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED ESILETÕSTETUD ALATES BULGAARIA

NOORTE POOLT MÄÄRATUD PEAMISED TEEMAD

Usaldus institutsioonide vastu
Haridusreform Noorte osalus
Digitaalne eluviis Sotsiaalne
ühendus Heaolu

PRIORITEETSED SOOVITUSED

USALDUSE TAASTAMINE LÄBIPAISTVA
JUHTIMISE KAUDU

REFORMI HARIDUSSÜSTEEME

TUGEVDADA NOORTE
OSALUSSTRUKTUURE

EDENDADA TASAKAALUSTATUD
DIGITAALSET ARENGUT

INVESTEERI KOGUKONNA TOETUSESSE
JA HEAOLUSSE

PEAMISED JÄRELDUSED

USALDUS LOEB

läbipaistvad institutsioonid,
väiksem korruptsioon, vastutus,
kaasatus otsustusprotsessidesse

HARIDUS PEAB MUUTUMA

praktiline õpe, asjakohased
oskused, kriitiline mõtlemine,
tulevikku suunatud haridus

NOORED TAHAVAD TÕELIST MÕJUVÕIMU

aktiivne osalemine, tugevamad
noortevolikogud, kaasatus
poliitikakujundamisse

DIGITAALNE ELU VAJAB

liigne sõltuvus tehnoloogiast,
eemaldumine ametlikest süsteemidest,
nõrgemad reaalse elu sidemed

KOGUKOND JA KUULUVUS ON OLULISED

tugevamad sotsiaalsed sidemed,
toetavad ruumid, parem vaimne heaolu

Peamine sõnum Noored
usuvad, et parem tulevik sõltub
usaldusest, kaasatusest ja
süsteemidest, mis vastavad
tõeliselt nende vajadustele.

4.2 Küpros

Küprosel kujundasid noorte perspektiive mõtisklused tehnoloogiliste muutuste, institutsioonilise usalduse ja laiema globaalse ebakindluse vahelise seose üle. Töötubades välja töötatud stsenaariumides pöörati erilist tähelepanu avatud ja osalusdemokraatliku ühiskonna tingimustele, sidudes soovitava tuleviku läbipaistvuse, demokraatliku kaasatuse, õiguste kaitse ja noorte sisukate osalemisvõimalustega otsustusprotsessides.

Küprose arutelude eripäraks on tugev seos osalemise ja pikaajalise poliitika planeerimise vahel. Noored ei viidanud osalemisele ainult üldiselt, vaid rõhutasid vajadust osaleda strateegilistes aruteludes tulevase ühiskondliku arengu üle. See näitab eelistamist struktureeritumate ja jätkusuutlikumate kaasamisvormide suhtes, mitte ühekordsete konsultatsioonide suhtes. Küprose riiklik aruanne seob selle ka olemasolevate noorte mõjuvõimu suurendamise riiklike prioriteetidega ja riikliku noortestrategiega aastani 2030, märkides samal ajal, et nende ambitsioonide igapäevasesse praktikasse ülekandmisel on endiselt lünki.

Küpros paistab silma ka selle poolest, kuidas osalejad seostasid digitaalset transformatsiooni eetilise juhtimise ja usaldusega. Tehisintellektile ja tehnoloogia arengule keskendunud stsenaariumides seostati soovitavaid tulevikuid mitte ainult innovatsiooniga, vaid ka tasakaalustatud arengu, läbipaistvuse ja tehnoloogia vastutustundliku juhtimisega. See viitab sellele, et Küprose osalejate jaoks ei ole probleemiks mitte ainult juurdepääs digitaalsetele tööriistadele, vaid laiem poliitiline ja eetiline keskkond, milles need tööriistad toimivad.

Teine tähelepanuväärne element on laiema geopoliitilise ja kliimaga seotud ebakindluse kaasamine stsenaariumitöösse. Osalejad mõtisklesid tuleviku üle, mida kujundavad geopoliitiline stabiilsus versus ebastabiilsus ning kliimamuutuste mõjude intensiivsus, mis viitab laiemale tugiraamistikule, mis ulatub kaugemale otsestest noortepoliitika muredest. Selle raames eelistasid nad tulevikku, mida iseloomustab stabiilsus, kaasatus ja säästev areng, kus võimalusi toetavad turvalised ja sotsiaalselt sidusad tingimused.

Seega toob Küprose aruanne esile konteksti, kus noorte prioriteedid on tihedalt seotud valitsemise kvaliteedi, institutsioonide usalduse, eetilise digitaalse transformatsiooni ja noorte võimega panustada pikaajalisse strateegilisse otsustusprotsessi.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED ESILETÕSTETUD ALATES KÜPROS

NOORTE POOLT MÄÄRATUD PEAMISED TEEMAD

Noorte mõjuvõimu
suurendamine Demokraatlik
osalus Haridus ja tulevased
oskused Eetiline
digitaliseerimine
Institutsiooniline usaldus
Jätkusuutlikkus

PRIORITEETSED SOOVITUSED

TUGEVDADA NOORTE OSALUSSÜSTEEME

LOOGE USALDUST LÄBIPAISTVA JUHTIMISE
KAUDU

EETILISE DIGITAALSE TRANSFORMATSIOONI
EDENDAMINE

TULEVIKUKESKSE HARIDUSE TÄIUSTAMINE

TOETA KESTLIKKU JA KAASAVAT ARENGUT

PEAMISED JÄRELDUSED

NOORED TAHAVAD KAASA LÜÜA

reaalne osalemine otsuste langetamises,
tugevam noorte häääl, struktureeritud
dialoog institutsioonidega

USALDUS JA LÄBIPAISTVUS ON
OLULISED

avatud valitsemine, vastutustundlikud
institutsioonid, õiguste kaitse, õiglased
võimalused

TEHNOLOOGIA VAJAB EETIKAT

tehisintellekti vastutustundlik kasutamine,
tasakaalustatud digitaalne areng, inimkeskne
poliitika

HARIDUS PEAKS OLEMA VALMIS
MUUTUSTEKS

kohanemisvõime, pikaajaline mõtlemine,
asjakohased tulevikuoskused, tugevam
noorsootöö tugi

STABIILSUS TOETAB VÕIMALUSI

sotsiaalne ühtekuuluvus, säästev areng,
vastupanuvõime ebakindlatel aegadel

Peamine sõnum

Noored näevad tugevaimat
tulevikku ühiskonnas, mis on
üles ehitatud usaldusele,
osalusele ja vastutustundlikule
edasiminekele.

4.3 Eesti

Eestis kujundavad riikliku konteksti esiletõstmised tugevat keskendumist tehnoloogilisele arengule, jätkusuutlikkusele ja noorte osalusele, peegeldades töötoa käigus uuritud kolme peamist stsenaariumivaldkonda. Töötuba viidi läbi veebis ja selles osalesid osalejad, kes olid tulevikuseire meetodite alal suures osas uued, kusjuures umbes 72% teatas vähesest või olematust eelnevast kogemusest. Sellest hoolimata näitasid osalejad üles suurt huvi tulevaste ühiskondlike arengute arutamise vastu, eriti seoses tehnoloogia, jätkusuutlikkuse ja otsuste tegemisega.

Eesti konteksti iseloomulikuks tunnuseks on rõhuasetus digitaalsele ja tehnoloogilisele pädevusele kui tulevikuvajadusele. Osalejad uurisid „digitaalset ja tehnoloogiale orienteeritud tulevikku“, kus haridust, tööhõivet ja igapäevaelu kujundab üha enam tehnoloogiline areng. Siin ei keskenduta niivõrd ainult digitaalsetele riskidele, kuivõrd sellele, et noored oleksid valmis innovatsiooniga kohanema, tehnoloogiaga seotud algatustes osalema ning pääseksid ligi tulevastel tööturgudel ja õpikeskkondades osalemiseks vajalikele tööriistadele.

Eesti paneb samuti olulist rõhku jätkusuutlikkusele ja keskkonnavalastusele vastutusele. Osalejad pidasid soovitava tuleviku keskseteks elementideks keskkonnateadlikkust, jätkusuutlikku eluviisi ja kogukonna tasandil keskkonnavalast tegevust. See annab Eesti aruandele tugeva suuna rohepöördele ja noorte kaasamisele jätkusuutlikkusesse, pöörates erilist tähelepanu hariduse ja kohalike algatuste rollile nende eesmärkide toetamisel.

Kolmas põhijoon on keskendumine noorte struktureeritud osalemisele avalikus arutelus ja poliitikakujundamises. Osalejad kujutasid ette tulevikku, kus noortel on tugevam esindatus, rohkem võimalusi dialoogis osalemiseks ja nende vaatenurkade suurem tunnustamine poliitikakujundamisel. Võrreldes teiste aruannetega esitab Eesti dokument seda väga struktureeritud viisil, sidudes osalemise otse platvormide, konsultatsioonimehhanismide ning institutsioonide ja noorte vahelise koostööga.

Seega toob Eesti kontekst esile tulevikku suunatud mudeli, mis keskendub valmisolekule tehnoloogilisteks muutusteks, keskkonnavastutusele ja organiseeritud osalusstruktuuridele. See peegeldab konteksti, kus noorte mured ei väljendu niivõrd otsese struktuurilise ebakindluse kaudu, kuivõrd vajaduse kaudu tugevdada suutlikkust, juurdepääsu ja kaasatust tulevaste arengute kujundamisse.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED ESILETÕSTETUD ALATES EESTI

NOORTE POOLT MÄÄRATUD PEAMISED TEEMAD

Digitaalne transformatsioon

- Innovatsioon ja tulevased töökohad

Jätkusuutlikkus

Noorte osalus

- Haridus

Kogukonna vastutus

PEAMISED JÄRELDUSED

Tulevased oskused on olulised digitaalsed pädevused, kohanemisvõime, kriitiline mõtlemine, pidev õppimine

Tehnoloogia loob võimalusi innovatsioon, nutikam õpe, uued karjääriteed, kaasaegsed lahendused

Jätkusuutlikkus on prioriteet keskkonnateadlikkus, vastutustundlik eluviis, kohalik roheline tegevus, pikaajaline vastutus

Noored tahavad tugevamat esindatust rohkem dialoogi otsustajatega, nähtavad osalemiskanalid, noorte vaatenurkade tunnustamine

Valmisolek on oluline süsteemid, mis aitavad noortel reageerida kiiretele muutustele ja tuleviku ebakindlusele

PRIORITEETSED SOOVITUSED

Tulevikku suunatud hariduse tugevdamine

Arendage edasijõudnud digipädevusi

Toetage noorte rolli jätkusuutlikkuse üleminekul

Laienda struktureeritud osalemisvõimalusi

Ühenda innovatsioon kaasatusega

Peamine sõnum

Noored tahavad olla tulevikuks valmis ja selle kujundamises aktiivselt osaleda.

4.4 Slovakkia

Slovakkias kujundavad riikliku konteksti esiletõstmisi tugevalt mured pikaajalise stabiilsuse, elukvaliteedi ja tingimuste pärast, mille alusel noored saavad riigis oma tulevikku ette kujutada. Arutelud olid otseselt seotud valitsemise, demokraatia, digitaliseerimise, eluaseme, demograafiliste muutuste ja keskkonnakindluse küsimustega, peegeldades laia arusaama sellest, kuidas struktuurilised tingimused mõjutavad noorte eluvalikuid.

Slovakkia arutelude eriti iseloomulik aspekt on rõhuasetus noorte hoidmisele. Osalejad sidusid oma tulevikuväljavaate korduvalt sellega, kas Slovakkia suudab pakkuda stabiilseid elutingimusi, taskukohast eluaset ja tunnet, et noorte vajadusi võetakse tõsiselt. Soovitud tulevikku ei sõnastatud mitte ainult poliitika täiustamise, vaid ka selle kaudu, kas riigist saab koht, kus noored saavad realistlikult valida, kas jääda.

Eluase oli üks konkreetsemaid ja korduvalt viidatud küsimusi. Noored seostasid eluaseme kättesaadavust otseselt iseseisvuse, tulevikuplaneerimise ja pereeluga. Aruandes märgitakse, et osalejad viitasid Viini mudelile kui näitele taskukohasest ja stabiilsest üürielamust, mida toetab avalik poliitika, mis näitab, et nende mõtisklused ei olnud abstraktsed, vaid põhinesid tuvastatavatel poliitilistel inspiratsioonipunktidel.

Teine riiklik prioriteet Slovakkias puudutab avalike teenuste inimkeskset digitaliseerimist. Osalejad kujutasid ette riiki, mis on vähem bürokraatlik, hõlpsamini navigeeritav ja tõhusam, kus digitaalsel identiteedil ja kasutajasõbralikel avalikel teenustel on oluline roll. Erinevalt laiematest digitaalse kirjaoskuse aruteludest mõnes teises kontekstis rõhutab Slovakkia juhtum suuremat rõhku digitaalsele avalikule haldusele ja institutsioonilisele kasutatavusele.

Slovakkia aruandes tuuakse esile ka muret demograafilise languse ja vananemise pärast, mida osalejad pidasid keerukateks pikaajalisteks väljakutseteks, mis nõuavad tõsisemat arutelu ja strateegilist planeerimist. Sellega on tihedalt seotud keskkonna vastupanuvõime küsimus, eriti joogivee strateegiline tähtsus, mida osalejad pidasid üheks Slovakkia peamiseks tugevuseks kliimamuutuste ja võimaliku rändesurve ees.

Üldiselt iseloomustab Slovakkia konteksti tugev keskendumine struktuurilistele ja süsteemsetele tingimustele: kas institutsioonid suudavad pakkuda stabiilsust, kas poliitika suudab toetada pikaajalist eluplaneerimist ja kas riik suudab jääda noorte tuleviku jaoks elujõuliseks kohaks.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED ESILETÕSTETUD ALATES SLOVAKKIA

NOORTE POOLT MÄÄRATUD PEAMISED TEEMAD

Eluaseme taskukohasus
Noorte hoidmine
Juhtimine ja usaldus

- Digitaalsed avalikud teenused
- Demograafilised muutused
- Keskkonnakindlus

PEAMISED JÄRELDUSED

Eluase kujundab noorte tulevikku
Eluaseme kättesaadavus on seotud iseseisvuse, pereplaneerimise, pikaajalise stabiilsuse ja riiki jäämise otsusega.

Noored otsivad põhjuseid jääda
Tulevane elukvaliteet sõltub võimalustest, reageerimisvõimelistest institutsioonidest ja stabiilsetest elutingimustest

Avalikud teenused peaksid paremini toimima
Vähem bürokraatiat, kasutajasõbralikud teenused, digitaalsed lahendused, mis säästavad aega

Pikaajalised väljakutsed vajavad tegutsemist
Vananev elanikkond, rändetrendid, strateegilise planeerimise vajadus

Jätkusuutlikkus on strateegiline
Loodusvarasid, eriti vett, peetakse tulevase vastupanuvõime võtmeteguriks

PRIORITEETSED SOOVITUSED

Eluaseme käsitlemine noortepoliitika
prioriteedina

Parandada noorte Slovakkias püsimise
tingimusi

Avalike teenuste kaasajastamine ja
lihtsustamine

Demograafilistele muutustele
reageerimise väljatöötamine

Jätkusuutlikkuse integreerimine
pikaajalisse planeerimisse

Peamine sõnum

Noored näevad tulevikku läbi reaalsete tingimuste: kui stabiilsus, usaldus ja võimalused paranevad, on neil suurem tõenäosus oma tulevikku kodus üles ehitada.

4.5 Sloveenia

Sloveenias on riikliku konteksti esiletõstmised tugevalt seotud Celje noortekeskuse kohaliku kogemuse ja toetava noorte ökosüsteemiga, kus töötubasid ellu viidi. Aruandes seotakse laiemad riiklikud väljakutsed, mis on seotud digitaliseerimise, hariduse, tööhõive ja heaoluga, kohaliku kontekstiga, mis pakub aktiivseid noorteprogramme, mitteformaalset õpet ja osalusvõimalusi.

Sloveenia juhtumi eripäraks on tugev rõhk vaimsel tervisel, sotsiaalsetel suhetel ja toetavatel kogukondadel. Osalejad seostasid tulevasi väljakutseid korduvalt mitte ainult süsteemide ja poliitikaga, vaid ka igapäevaelu kvaliteediga, sotsiaalse isolatsiooni riskidega ning selliste ruumide olulisusega, kus noored saavad suhelda ja end toetatuna tunda. See annab Sloveenia aruandele suhetekesksema ja kogukonnakesksema dimensiooni kui mõned teised riiklikud dokumendid.

Teine oluline teema on mure digitehnoloogiate tasakaalustatud ja vastutustundliku kasutamise pärast. Noored pidasid tehnoloogiat ja tehisintellekti oma tulevikku kujundavateks keskseteks jõududeks, kuid väljendasid ka muret liigse sõltuvuse, vähenenud sotsiaalse suhtluse ja kriitilise mõtlemise vähenemise pärast. Sloveenia kontekstis arutatakse digitaliseerimist seetõttu mitte ainult pädevuse ja innovatsiooni, vaid ka sotsiaalse ja psühholoogilise tasakaalu seisukohast.

Sloveenia paistab silma ka selle poolest, kuidas aruanne seob noorte osalemise konkreetsete kohalike praktikatega. Dokumendis viidatakse osaluspõhisele eelarvestamisele Celjes, kus noortel on oma kategooria ja juurdepääs rahastamisvõimalustele. See on näide sellest, kuidas kohalikud valitsemismehhanismid saavad juba noorte kaasamist toetada^[1], illustreerides samal ajal ka aruande laiemat üleskutset tugevamate ja sisukamate osalemisstruktuuride järele.

Töötubade ulatus ja läbiviimine on samuti tähelepanuväärsed. Eesmärk ületati oluliselt, korraldades kokku neli töötuba ja umbes 90 osalejat, mis viitab noorte suurele huvile ja vastuvõtlikkusele selles kontekstis. See kinnitab Sloveenia aruande rõhuasetust noorteruumide ja mitteformaalsete struktuuride väärtusele tulevikku suunatud arutelude võimaldamisel.

Sloveenia konteksti iseloomustab seega tugev keskendumine heaolule, digitaalsele tasakaalule, kogukonna toetusele ja praktilisele kohalikule osalemisele, mis on raamitud juba aktiivsesse noortekeskonda.

¹ Teine näide Celje noorte toetamise kohalikest mehhanismidest on dokument „Kohalik noorteprogramm” – selle vastuvõtmisega on Celje linnavalitsus võtnud endale kohustuse süstemaatiliselt reguleerida noortesektorit ja luua pikaajaliselt kvaliteetsem keskkond noorte eluks ja arenguks. Programm määratleb konkreetsed meetmed, mida Celje noortekeskus kui Celje linnavalitsuse noortesektori keskne institutsioon teostab järelevalvet.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED ESILETÕSTETUD ALATES SLOVEENIA

NOORTE POOLT MÄÄRATUD PEAMISED TEEMAD

Digitaliseerimine ja
tehisintellekt
Vaimne tervis
Haridus ja tulevased oskused
Sotsiaalsed suhted
Noorte osalus
Kogukonnaelu

PEAMISED JÄRELDUSED

Noored tahavad tulevikuoskusi
kriitiline mõtlemine, kohanemisvõime, planeerimisoskus, probleemide
lahendamine

Tehnoloogia vajab tasakaalu
Tehnoloogia toob kaasa võimalusi, aga ka riske: ülemäärane
sõltuvus, vähenenud näost näkku kontakt, digitaalne
ülekoormus

Heaolu on oluline
Toetav keskkond, turvalised noorteruumid, tugevam
sotsiaalne side, kogukonda kuulumine

Noored tahavad häält
Reaalne osalemine otsuste langetamises, võimalused oma
kogukondi kujundada, tugevam dialoog institutsioonidega

PRIORITEETSED SOOVITUSED

Tulevikunägelikkuse ja tulevikukirjaoskuse
juurutamine koolides ja noorsootöös

Laienda noorte sisukat osalust

Tugevdada digitaalset ja meediapädevust

Toetage ebakindla tuleviku jaoks
valdkonnaüleseid oskusi

Investeeri noorte tööruumidesse ja vaimsesse
heaolusse

Hea praktika näide Celje kaasava eelarvestamise kohta
sisaldab spetsiaalset noortekategooriat koos noortele
mõeldud rahastamisvõimalustega.

Peamine sõnum

Noored on valmis kujundama
tulevik, kui antakse tööriistad, usaldus,
ja võimalused.

FYI POLIITILISED SOOVITUSED PEAMISED PUNKTID

PEAMISED TEEMAD RIIKIDES

Tulevikule orienteeritud
haridus Digitaalne
transformatsioon Noorte
osalus Heaolu ja kaasatus
Jätkusuutlikkus ja
innovatsioon Noorte
struktuurilised väljakutsed

PÕHIPOLIITILISED SOOVITUSED

INTEGREERIDA TULEVIKU-UURINGUD
HARIDUSSE JA NOORSOOTÖÖSSE

TUGEVDADA DIGITAALSEID JA
MEEDIAPÄDEVUSI

LAIENDA NOORTE SISUKAT OSALUST

INVESTEERI HEAOLU JA KOGUKONNA
TOETUSE NIMEL

TOETA NOORTE JUHITUD
INNOVATSIOONI JA JÄTKUSUUTLIKKUST

TEGELEDA STRUKTUURILISTE
TAKISTUSTEGA, NAGU ELUASE JA
EBAVÕRDSUS

PEAMISED JÄRELDUSED

NOORED ON VALMIS PANUSTAMA

Kõigis riikides näitasid osalejad üles tugevat
võimet mõtiskleda keeruliste
tulevikuväljakutsetega ja pakkuda lahendusi.

HARIDUS PEAB ARENEMA

Noored tahavad süsteeme, mis arendavad
kriitilist mõtlemist, kohanemisvõimet,

OSALEMINE PEAB OLEMA TÕELINE

Noored ootavad tõelist mõjuvõimu,
pidevat dialoogi ja kaasloomet
institutsioonidega.

DIGITAALNE PROGRESS VAJAB TASAKAALU

Tehnoloogia pakub võimalusi, kuid noored
tõid esile ka digitaalse ülekoormuse,
ebavõrdsuse, eetilised probleemid ja
nõrgema sotsiaalse sideme.

HEAOLU ON ALUSTALA

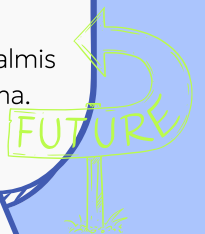
Toetavad kogukonnad, turvalised ruumid
ja kaasatus on noorte arenguks
hädavajalikud.

KOHALIKUD KONTEKSTID ON OLULISED

Üle Euroopa eksisteerivad ühised
prioriteedid, kuid lahendusi tuleb
kohandada riiklike ja kohalike oludega.

Peamine sõnum

Noored üle Euroopa on valmis
tulevikku kujundama ja
institutsioonid peavad olema valmis
seda koos nendega kujundama.

5

KONSOLIDEERITUD POLIITIKAVALDKONNAD

5.1 Tulevikukeskne haridus ja oskuste arendamine

Kõigis riiklikes kontekstides on haridus keskne süsteem, mis mõjutab seda, kuidas noored tulevikku mõistavad ja selles orienteeruvad. Noored usuvad, et praegused süsteemid ei ole piisavalt kooskõlas kiiresti muutuvate sotsiaalsete, tehnoloogiliste ja keskkonnatingimuste nõudmistega.

Põhiprobleem seisneb tulevikku suunatud pädevuste piiratud arengus, sealhulgas võimes ette näha muutusi, mõista keerukust ja teha teadlikke pikaajalisi otsuseid. Kuigi osalejad näitasid neid võimeid tuleviku-uuringute tegevuste ajal, ei ole need pädevused formaalse hariduse struktuuridesse järjepidevalt integreeritud.

Teine korduv määde puudutab õppimise asjakohasust ja rakendatavust. Noored väljendasid vajadust hariduse järele, mis ühendab teoreetilised teadmised praktilise rakendusega, võimaldades neil paremini mõista reaalseid süsteeme ja oma rolli nendes. See hõlmab mitte ainult tööturuvalmidust, vaid ka laiemaid eluks vajalikke oskusi, mis on seotud otsuste tegemise, kohanemisvõime ja kriitilise mõtlemisega.

Mitteformaalse hariduse ja noorsootöö roll on selles valdkonnas eriti oluline. Mitmes kontekstis pakuvad need ruumid võimalusi kogemuslikuks õppimiseks, refleksiooniks ja osalemiseks, mis täiendavad formaalseid süsteeme. Nende panust ei tunnustata aga alati täielikult ega integreerita riiklikesse haridusstrateegiatesse.

Seega keskendub see poliitikavaldkond hariduse tugevdamisele kui süsteemile, mis valmistab noori ette mitte ainult praegusteks oludeks, vaid ka ebakindlusega toimetulekuks ja tulevaste arengute kujundamiseks.

5.2 Digitaalne transformatsioon ja kriitilised digipädevused

Digitaliseerimist peetakse järjekindlalt tulevikuühiskonda kujundavaks teguriks, mis mõjutab juurdepääsu teabele, kommunikatsioonile, avalikele teenustele ja majanduslikele võimalustele. Analüüs toob aga esile, et väljakutseks pole mitte ainult juurdepääs digitaalsetele tööriistadele, vaid ka võime neid kriitiliselt ja vastutustundlikult kasutada.

Osalejad erinevatest riikidest rõhutasid vajadust sügavama digitaalse mõistmise järele, sealhulgas teadlikkuse järele sellest, kuidas tehnoloogiad toimivad, kuidas teavet luuakse ja levitatakse ning kuidas digitaalne keskkond mõjutab käitumist. See peegeldab nihet elementaarsest digitaalsest kirjaoskusest edasijõudnute pädevuste poole, mis võimaldavad teadlikku ja autonoomset tegutsemist.

Tehisintellekti ja automatiseerimise arengut tajutakse nii võimalusena kui ka ebakindluse allikana. Noored tunnistasid potentsiaali suurema tõhususe ja innovatsiooni saavutamiseks, väljendades samal ajal muret sõltuvuse, eetiliste kaalutluste ja ebavõrdse juurdepääsu pärast.

Lisaks on digitaliseerimine tihedalt seotud sotsiaalse suhtluse ja heaoluga. Osalejad tõid esile muutusi suhtlusmustrites, sealhulgas vähenenud näost näkku suhtlemist ja sotsiaalse isolatsiooni võimalust. See näitab vajadust tasakaalustatud lähenemisviiside järele, mis arvestavad nii tehnoloogia arengu kui ka selle sotsiaalsete tagajärgedega.

See poliitikavaldkond käsitleb digitaalset transformatsiooni mitmemõõtmelise protsessina, mis nõuab lisaks tehnilistele lahendustele ka hariduslikke, eetilisi ja sotsiaalseid kaalutlusi.

5.3 Noorte osalemine ja kaasloome poliitikakujundamises

Analüüs näitab püsivat lõhet olemasolevate osalusstruktuuride ja noorte ootuste vahel sisuka kaasatuse osas. Kuigi ametlikud osalusmehhanismid võivad eksisteerida, sõltub nende tõhusus sellest, mil määral noored saavad tulemusi mõjutada.

Erinevates kontekstides osalejad rõhutasid vajadust aktiivse ja pideva osalemise järele otsustusprotsessides, mitte ühekordsete konsultatsioonide järele. See hõlmab võimalusi panustada poliitika kujundamisse, rakendamisse ja hindamisse.

Põhielement on nihe kaasloome suunas, kus noori tunnustatakse lahenduste väljatöötamise partneritena, mitte poliitika passiivsete vastuvõtjatena. See lähenemisviis eeldab institutsioonilist valmisolekut jagada vastutust ja integreerida noorte vaatenurki otsustusraamistikesse.

Samuti on oluline seos osalemise ja institutsioonilise usalduse vahel. Piiratud võimalused sisukaks kaasamiseks aitavad kaasa usalduse vähenemisele, samas kui kaasavad ja läbipaistvad protsessid võivad tugevdada legitiimsust ja vastutust. Digitaalsed tööriistad saavad osalemist toetada, laiendades juurdepääsu ja hõlbustades suhtlust, kuid osalejad rõhutasid, et osalusprotsesside oluliste komponentidena on oluline säilitada nii võrguühenduseta kui ka kogukonnapõhised kaasamisruumid.

See poliitikavaldkond keskendub osalemise ümbermõtestamisele kui poliitikakujundamise pidevale, struktureeritud ja mõjukale elemendile.

5.4 Heaolu, sotsiaalne kaasatus ja kogukonna tugi

Heaolu peetakse noorte hariduses, töös ja elus osalemise võime võtmetingimuseks. Seda ei mõisteta mitte ainult individuaalse probleemina, vaid laiemate sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnatingimuste tulemusena.

Osalejad rõhutasid toetava sotsiaalse keskkonna olulisust, sealhulgas juurdepääsuruumidele, kus noored saavad suhelda, koostööd teha ja suhteid luua. Noortekeskused, kogukonnaalgatused ja mitteformaalsed õpikeskkonnad toodi esile kui olulised panustajad nendesse protsessidesse.

Samuti rõhutati digitaliseerimise ja muutuva sotsiaalse dünaamika mõju heaolule. Suurem sõltuvus digitaalsest suhtlusest koos välise survega aitab kaasa stressi, isolatsiooni ja sotsiaalse suhtluse vähenemisele.

Sotsiaalne kaasatus on tihedalt seotud heaoluga, eriti tagades kõigile noortele juurdepääsu võimalustele ja tugisüsteemidele. See hõlmab vähemate võimalustega noorte ees seisvate takistuste kõrvaldamist ning osalemise kättesaadavuse ja kaasavuse tagamist.

Seega keskendub see poliitikavaldkond nii struktuuriliste kui ka kogukonna tasandi tingimuste tugevdamisele, mis toetavad heaolu ja kaasatust.

5.5 Noorte juhitud innovatsiooni, jätkusuutlikkuse ja algatuste toetamine

Noored kõikides kontekstides näitasid üles tugevat motivatsiooni innovatsiooniga tegeleda ja säästvasse arengusse panustada. See kajastub nende huvis kohalike algatuste, kogukonnaprojektide ja ühiskondlike probleemide praktiliste lahenduste vastu.

Jätkusuutlikkust mõistetakse laias tähenduses, hõlmates keskkonnavalast vastutust, ressursside majandamist ja pikaajalist ühiskondlikku vastupanuvõimet. Osalejad rõhutasid individuaalsete tegevuste, kogukonnaalgatuste ja poliitiliste raamistike ühtlustamise olulisust säästva arengu toetamiseks.

Innovatsioon on tihedalt seotud noorte juhitud tegevusega, kus osalejad tunnistavad oma rolli projektide algatamisel ja elluviimisel. Analüüs toob aga välja ka takistusi, sealhulgas piiratud juurdepääs ressurssidele, tugistruktuuride puudumine ja algatuste laiendamise probleemid.

See poliitikavaldkond keskendub soodsa keskkonna loomisele, mis toetab noori ideedest elluviimiseni liikumisel, tunnustades nende rolli ühiskondliku arengu aktiivsete panustajatena.

5.6 Noorte tulevikku kujundavad struktuurilised tingimused

Mitmes riiklikus kontekstis töid noored esile struktuurilisi tingimusi, mis mõjutavad otseselt nende võimet oma tulevikku planeerida ja üles ehitada. Need tingimused toimivad mitmes valdkonnas ja on omavahel seotud.

Eluase tuvastati kui kriitiline tegur, mis mõjutab iseseisvust, stabiilsust ja pikaajalist planeerimist. Piiratud juurdepääs taskukohasele eluasemele mõjutab otsuseid, mis on seotud tööhõive, pereelu ja geograafilise liikuvusega.

Demograafilisi suundumusi, sealhulgas vananevat elanikkonda ja rännet, peeti samuti pikaajalisteks probleemideks, mis nõuavad koordineeritud poliitilisi meetmeid. Osalejad näitasid üles teadlikkust sellest, kuidas need suundumused mõjutavad majandus- ja sotsiaalsüsteeme.

Keskkonnategurid, eriti loodusvarade majandamine, olid seotud laiemate vastupanuvõime ja jätkusuutlikkuse küsimustega. Mõnes kontekstis tuvastati konkreetsed ressursid tulevase stabiilsuse jaoks strateegiliselt olulistena.

See poliitikavaldkond rõhutab laiemate süsteemsete tingimuste käsitlemise olulisust lisaks individuaalsetele pädevustele ja võimalustele.

6

KONSOLIDEERITUD POLIITILISED SOOVITUSED

6.1 Poliitikavaldkond: Tulevikukeskne haridus ja oskuste arendamine

Soovitus 1: Integreerida tuleviku-uuringud ja tulevikukirjaoskus haridussüsteemidesse

Põhjendus

Kõigis riikides näitasid noored struktureeritud tulevikuseire metoodikatega kokku puutudes üles võimet tegeleda pikaajalise mõtlemise, stsenaariumide väljatöötamise ja süsteemse analüüsiga. Selliseid lähenemisviise ei ole aga formaalsesse haridusse süstemaatiliselt kaasatud. See loob lõhe noorte vajalike pädevuste ja haridussüsteemide kaudu praegu arendatavate pädevuste vahel.

Kavandatud meetmed

Tutvustada tuleviku-uuringutel põhinevaid mooduleid kesk- ja kõrghariduse õppekavades.

Integreeri stsenaariumide loomine, trendianalüüs ja pikaajaline mõtlemine olemasolevatesse õppeainetesse.

Töötada välja õpetajakoolituse programmid, mis keskenduvad osaluspõhisele tuleviku-uuringute metoodikale.

Toetada koolide ja noorteorganisatsioonide koostööd mitteformaalsete tuleviku-uuringute tegevuste elluviimisel.

Peamised sidusrühmad

Haridusministeeriumid

Haridusasutused (koolid, ülikoolid)

Noorteorganisatsioonid ja noortekeskused

Õpetajakoolitusasutused

Oodatav mõju

Noorte parem võime ebakindluses ja keerukuses toime tulla.

Hariduse ja tulevaste ühiskondlike vajaduste tugevam seos.

Noorte suurem kaasatus pikaajalisse mõtlemisse ja otsuste tegemisse.

Soovitus 2: Tugevdada seost hariduse ja reaalse elu rakendamise vahel

Põhjendus

Osalejad erinevatest riikidest tõid esile lõhe teoreetiliste teadmiste ja praktilise rakendamise vahel. Haridussüsteeme peetakse ebapiisavalt seotuks reaalse elu väljakutsetega, mis piirab noorte võimet rakendada teadmisi otsuste tegemisel, tööhõives ja osalemise kontekstides.

Kavandatud meetmed

Laiendada projektipõhiseid ja kogemusõppe lähenemisviise formaalses hariduses.

Julgustada partnerlussuhteid haridusasutuste, kohalike kogukondade ja organisatsioonide vahel.

Tutvustada interdistsiplinaarseid õppevorme, mis käsitlevad tegelikke ühiskondlikke probleeme.

Toetage praktiliste eluks vajalike oskuste (nt otsuste langetamine, probleemide lahendamine, kohanemisvõime) kaasamist.

Peamised sidusrühmad

Haridusasutused

Kohalikud omavalitsused

- Kodanikuühiskonna organisatsioonid

Tööandjad ja kogukonnapartnerid

Oodatav mõju

Hariduse suurem olulisus noorte elus.

Täiustatud probleemide lahendamise ja kohanemisvõime oskused.

- Parem üleminek haridussüsteemist tööellu ja iseseisvasse ellu.

Soovitus 3: Mitteformaalse hariduse tunnustamine ja integreerimine

Põhjendus

Mitteformaalne haridus ja noorsootöö mängivad olulist rolli selliste pädevuste arendamisel, mida formaalsetes süsteemides täielikult ei käsitleta, sealhulgas osalemine, kriitiline mõtlemine ja sotsiaalsed oskused. Sellest hoolimata ei tunnustata ega integreerita nende panust järjepidevalt laiematesse haridusraamistikesse.

Kavandatud meetmed

Töötada välja raamistikud mitteformaalse hariduse kaudu omandatud pädevuste tunnustamiseks ja anda neile kaal (näiteks Youthpassi sertifikaadid).

Tugevdada koostööd formaalse ja mitteformaalse hariduse pakkujate vahel.

- Pakkuda jätkusuutlikku rahastamist noorsootööle ja mitteformaalse õppe algatustele.
- Kaasata noorteorganisatsioonid riiklikesse haridus- ja oskuste arendamise strateegiatesse.

Peamised sidusrühmad

Riiklikud ja kohalikud ametivõimud

- Noorteorganisatsioonid

Haridusasutused

Rahastamisasutused

Oodatav mõju

Erinevate õppimisviiside suurem tunnustamine.

- Noorsootöö rolli tugevdamine oskuste arendamisel.
- Suurem juurdepääs õppimisvõimalustele väljaspool formaalset haridust.

6.2 Poliitikavaldkond: digitaalne transformatsioon ja kriitilised digipädevused

Soovitus 4: Arendada edasijõudnud kriitilisi digioskusi

Põhjendus

Noored on digitaalsete tööriistade aktiivsed kasutajad, kuid rõhutasid vajadust digitaalsete süsteemide, sealhulgas infovoogude, algoritmilise mõju ja eetiliste tagajärgede sügavama mõistmise järele. Praegused lähenemisviisid keskenduvad sageli digitaalsele põhipädevusele, jättes kriitilises kaasamises lüngad.

Kavandatud meetmed

Integreerida kriitiline digitaalne kirjaoskus haridusse kõigil tasemetel.

- Töötada välja meediapädevusele, andmeteadlikkusele ja algoritmide mõistmisele keskenduval programme.
- Edendada interdistsiplinaarseid lähenemisviise, mis ühendavad tehnoloogia, eetika ja sotsiaalteadused.

Toeta noorte juhitud algatusi, mis uurivad digitaalseid teemasid.

Peamised sidusrühmad

Haridusministeeriumid

Haridusasutused

Noorteorganisatsioonid

Digitaalsed ja meediaorganisatsioonid

Oodatav mõju

Suurem võime digitaalset sisu ja süsteeme kriitiliselt hinnata.

- Vähenenud haavatavus valeinformatsiooni ja manipuleerimise suhtes.
- Teadlikum ja vastutustundlikum digitaalne osalemine.

Soovitus 5: Tagada inimkeskne digipööre

Põhjendus

Osalejad rõhutasid, et digitaalset transformatsiooni ei tohiks juhtida üksnes efektiivsus ja innovatsioon, vaid see peab arvestama ka sotsiaalsete, eetiliste ja heaoluga seotud mõjudega. Mure ülemäärase sõltuvuse, ebavõrdsuse ja vähenenud inimsuhtluse pärast rõhutab tasakaalustatud lähenemisviiside vajadust.

Kavandatud meetmed

Digitaalpoliitika väljatöötamisse tuleb kaasata eetilised ja sotsiaalsed kaalutlused.

Tagada digitaalsete avalike teenuste ligipääsetavus ja kaasatus.

- Edendada digitaalsete vahendite tasakaalustatud kasutamist hariduses ja igapäevaelus.

Toetada digitaliseerimise mõju heaolule uurimistööd ja jälgimist.

Peamised sidusrühmad

Valitsused ja poliitikakujundajad

- Avalikud asutused
- Tehnoloogiaarendajad

Teadusorganisatsioonid

Oodatav mõju

Kaasavamad ja õiglasemad digisüsteemid.

- Digitaliseerimise negatiivse mõju vähenemine heaolule.
- Suurem usaldus digitaalse transformatsiooni protsesside vastu.

6.3 Poliitikavaldkond: noorte osalemine ja ühisloome

Soovitus 6: Luua noorte kaasloome struktureeritud mehhanismid

Põhjendus

Noored väljendasid järjekindlalt vajadust osalemise järele, mis ulatub kaugemale konsultatsioonidest. Olemasolevatel mehhanismidel puudub sageli järjepidevus ja mõjuvõim, mis piirab nende tõhusust.

Kavandatud meetmed

Luua kohalikul ja riiklikul tasandil püsivad noorte nõuandestruktuurid.

- Noorte esindajate kaasamine poliitikakujundamise protsessidesse.
- Töötada välja poliitika kujundamise ja rakendamise kaasloome raamistikud.
- Tagage tagasisideahelad, mis näitavad, kuidas noorte panust kasutatakse.

Peamised sidusrühmad

Valitsused ja avalikud asutused

- Kohalikud omavalitsused
- Noorteorganisatsioonid
- Poliitika väljatöötamise organid

Oodatav mõju

Noorte suurem mõju poliitilistele tulemustele.

- Poliitika ja noorte vajaduste tugevam kooskõla.

Struktureeritud dialoogi loomine noorte ja otsustajate vahel.

- Suurem usaldus institutsioonide vastu.

Soovitus 7: Laiendada ligipääsetavaid osalemisvõimalusi

Põhjendus

Osalemistõkked püsivad, eriti vähemate võimalustega noorte puhul. Osalemine peab olema kaasav, ligipääsetav ning kohandatud erinevatele vajadustele ja kontekstidele.

Kavandatud meetmed

Töötada välja teavitusstrateegiad, mis on suunatud allaesindatud rühmadele.

Kombineeri veebipõhiseid ja tavalisi osalemisvorme.

- Pakkuda osalemiseks tuge (rahalist, logistilist, informatiivset).
- Looge kaasavaks tegevuseks turvaline ja kaasav keskkond.

Peamised sidusrühmad

Kohalikud ja riiklikud ametivõimud

- Noorteorganisatsioonid
- Kogukonnaorganisatsioonid
- Sotsiaalteenused

Oodatav mõju

Laiem ja mitmekesisem osalemine.

Otsustusprotsessidele juurdepääsu ebavõrdsuse vähenemine.

- Tugevdatud sotsiaalne kaasatus.

6.4 Poliitikavaldkond: heaolu, sotsiaalne kaasatus ja kogukonna tugi

Soovitus 8: Tugevdada kogukonnapõhiseid noorte tugistruktuure

Põhjendus

Noored rõhutasid erinevates kontekstides toetava keskkonna olulisust, kus nad saavad kohtuda, koostööd teha ja suhteid luua. Kogukonnapõhised struktuurid, nagu noortekeskused, kohalikud algatused ja mitteformaalsed ruumid, mängivad olulist rolli isolatsiooni vähendamisel ja kuuluvustunde tugevdamisel, kuid nende kättesaadavus ja jätkusuutlikkus on ebaühtlane.

Kavandatud meetmed

Investeeri ligipääsetavatesse noorteruumidesse kohalikul tasandil, sealhulgas noortekeskustesse ja kogukonnakeskustesse.

Toeta regulaarseid programme, mis soodustavad eakaaslaste suhtlemist, koostööd ja informaalset õppimist.

- Tugevdada omavalitsuste, koolide ja noorteorganisatsioonide koostööd noorteteenuste osutamisel.
- Tagada pikaajaline tegevustoetus olemasolevatele kogukonnapõhistele noortestruktuuridele.

Peamised sidusrühmad

Kohalikud omavalitsused ja vallad

- Noorteorganisatsioonid ja noortekeskused

Haridusasutused

- Kogukonnaorganisatsioonid

Oodatav mõju

Tugevam kuuluvustunne noorte seas.

Suurem sotsiaalne side ja kogukonnas osalemine.

Vastupidavamad kohalikud noorte ökosüsteemid.

- Vähenenud isolatsioonikogemused.

Soovitus 9: Heaolu integreerimine noorte-, haridus- ja kogukonnapoliitikasse

Põhjendus

Heaolu oli järjepidevalt seotud haridusliku surve, digitaalsete oskuste ülekasutamise, sotsiaalse distantseerumise ja toetava keskkonna puudumisega. Osalejad ei käsitlenud heaolu eraldi probleemina, vaid kui midagi, mida mõjutavad mitmed süsteemid. See nõuab integreeritud reageeringuid, mitte isoleeritud sekkumisi.

Kavandatud meetmed

Lisage heaolu eesmärgid noorte-, haridus- ja kohaliku arengu strateegiatesse.

Integreerida vaimse heaolu teemad noorteprogrammidesse ja hariduskeskkondadesse.

Edendada ennetavaid lähenemisviise, mis keskenduvad ühenduse loomisele, vastupidavusele ja tervislikele rutiinidele.

- Arendada suunamiskanaleid koolide, noorteteenuste ja asjaomaste tugiteenuste pakkujate vahel.

Peamised sidusrühmad

Noorte-, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalministeeriumid

Koolid ja ülikoolid

- Noorteorganisatsioonid

Kohalikud omavalitsused

Oodatav mõju

Tugevam ennetav tugi noortele.

Asjaomaste süsteemide vahelise koordineerimise parandamine.

Suurem teadlikkus heaolust kui poliitilisest küsimusest.

- Tervislikum ja toetavam õpi- ja kogukonnakeskkond.

Soovitus 10: Tagada vähemate võimalustega noorte kaasamine

Põhjendus

Osalemis-, õppimis- ja tugivõimalused ei ole kõigile noortele võrdselt kättesaadavad. Struktuurilised, majanduslikud, geograafilised ja sotsiaalsed takistused võivad piirata juurdepääsu programmidele ja otsustusprotsessidele. Seetõttu on kaasav poliitikakujundamine oluline kõigi noortega seotud sekkumiste puhul.

Kavandatud meetmed

Rakendada kaasamise meetmeid kõigis noorteprogrammides ja osalusmehhanismides.

Kõrvaldada osalemist takistavad rahalised ja logistilised takistused.

Kasutage alaesindatud rühmadele kohandatud teavituse meetodeid.

- Jälgige osalus kogukonna mitmekesisust ja kohandage programme vastavalt.

Peamised sidusrühmad

Avaliku sektori asutused

- Noorteorganisatsioonid

Sotsiaalteenused

Haridusasutused

Oodatav mõju

Võrdsem juurdepääs võimalustele.

Suurem mitmekesisus noorte osaluses.

Vähenenud kõrvalejätmine õppimisest ja kodanikualgatusel.

- Tugevam sotsiaalne ühtekuuluvus.

6.5 Poliitikavaldkond: noorte juhitud innovatsioon, jätkusuutlikkus ja algatuste toetamine

Soovitus 11: Luua noorte juhitud projektide toetavad süsteemid

Põhjendus

Noored üle kogu riigi näitasid üles valmisolekut arendada ideid ja panustada lahendustesse kohalikele ja ühiskondlikele probleemidele. Ideede elluviimine sõltub aga sageli juurdepääsust rahastamisele, mentorlusele ja praktilisele toele. Ilma toetavate süsteemideta ei pruugi motivatsioon elluviimiseni jõuda.

Kavandatud meetmed

Luua noorte juhitud algatuste jaoks väiketoetuskeemid.

Pakkuda projekti arendamiseks mentorlust ja juhendamist.

Lihtsustada noorte taotlejate haldusprotseduure.

- Looge nähtavaid teid kohalikest pilootprojektide ideedest suuremate tugiprogrammideni.

Peamised sidusrühmad

Riiklikud ja kohalikud ametivõimud

- Rahastamisasutused
- Noorteorganisatsioonid

Kogukonnafondid ja kodanikuühiskonna osalejad/organisatsioonid, vabaühendused.

Oodatav mõju

Noorte juhitud algatuste arvu suurenemine.

Noorte tugevam praktiline kaasamine.

Kohalike lahenduste väljatöötamine kogukonna probleemidele.

- Osalejate seas suurem enesekindlus ja juhiomadused.

Soovitus 12: Tugevdada noorte kaasatust jätkusuutlikkusele üleminekutesse

Põhjendus

Keskkonnavastutus ja pikaajaline jätkusuutlikkus olid riiklikes aruannetes korduvad teemad. Noored väljendasid huvi panustada säästvasse eluviisi, kohalikesse keskkonnaalgatustesse ja vastutustundlikku ressursside majandamisse. Nende kaasatust tuleks tunnustada strateegilise varana.

Kavandatud meetmed

Integreerida jätkusuutlikkuse teemad noorteprogrammidesse ja haridusalgatustesse.

Toetada noorte juhitud keskkonna- ja ringmajanduse projekte.

Julgustada omavalitsuste, koolide ja noorteorganisatsioonide koostööd kohalike jätkusuutlikkuse meetmete alal.

- Luua võimalusi noorte panustamiseks kliima- ja jätkusuutlikkuse planeerimisprotsessidesse.

Peamised sidusrühmad

Keskkonna-, haridus- ja noorsooministeeriumid

- Omavalitsused
- Koolid ja ülikoolid

Noorte- ja keskkonnaorganisatsioonid

Oodatav mõju

Suurem noorte osalemine jätkusuutlikkuse aktsioonides.

Tugevam keskkonnateadlikkus ja praktilised oskused.

Suurem kohalik vastutus rohelise ülemineku eest.

- Noortepoliitika ja kliimaeesmärkide parem kooskõla.

Soovitus 13: Toetada innovatsiooni valdkondadevahelise koostöö kaudu

Põhjendus

Innovatsiooniökosüsteemid on tugevamad, kui noored saavad luua sidemeid institutsioonide, haridustöötajate, ettevõtete ja kodanikuühiskonna osalejatega. Osalejad pidasid koostööd ja juurdepääsu võrgustikele olulisteks tingimusteks ideede arendamiseks ja tulevastele väljakutsetele reageerimiseks.

Kavandatud meetmed

Lua kohalikke innovatsioonilaboreid ja koostööruume, mis kaasavad noori.

Julgustada koolide, noorteorganisatsioonide, omavalitsuste ja erasektori osalejate vahelist partnerlust.

Toetada väljakutsepõhiseid programme, mis keskenduvad tegelikele ühiskondlikele probleemidele.

Hõlbustada noorte innovaatorite ja kogukonnategelaste võrgustiku loomise võimalusi.

Peamised sidusrühmad

Kohalikud omavalitsused

Haridusasutused

- Noorteorganisatsioonid
- Erasektor ja innovatsioonikeskused

Oodatav mõju

Tugevam innovatsioonikultuur noorte seas.

- Ideede parem praktikasse ülekandmine.

Suurem koostöö sektorite vahel.

- Reageerivamad kohalikud probleemide lahendamise ökosüsteemid.

6.6 Poliitikavaldkond: noorte tulevikku kujundavad struktuurilised tingimused

Soovitus 14: Eluasemeküsimuse käsitlemine noortepoliitika prioriteedina

Põhjendus

Mitmes kontekstis, eriti Slovakkias, oli eluase otseselt seotud iseseisvuse, pereplaneerimise, pikaajalise stabiilsuse ja otsusega riiki jääda. Seega mõjutavad elutingimused mitmeid elulisi tulemusi ja neid tuleks käsitleda pigem noortepoliitika põhiküsimusena kui eraldi valdkondliku teemana.

Kavandatud meetmed

Integreerida noorte vajadused eluasemestrategieks ja linnaplaneerimisse. Laiendada noortele ja noortele peredele taskukohase hinnaga üürivõimalusi. Toeta kohalikke eluasemelahendusi, mis põhinevad kogukonna vajadustel.

- Parandada eluaseme-, noorte- ja demograafiliste strateegiate vahelist poliitilist koordineerimist.

Peamised sidusrühmad

Eluasemeministeeriumid ja -ametid

- Omavalitsused
- Linnaplaneerimise asutused
- Sotsiaalpoliitika institutsioonid

Oodatav mõju

Noortele suurem eluaseme stabiilsus.

- Paremad tingimused iseseisvaks eluks.
- Eluasemepoliitika ja noorte hoidmise eesmärkide tugevam kooskõla.

Paremad pikaajalise elu planeerimise võimalused.

Soovitus 15: Töötada välja pikaajalised lahendused demograafilistele muutustele

Põhjendus

Osalejad tuvastasid vananeva rahvastiku, rändesuundumused ja noorte arvu vähenemise probleemidena, mis vajavad strateegilist reageerimist. Need trendid mõjutavad tööturget, sotsiaalsüsteeme, territoriaalset arengut ja põlvkondadevahelist tasakaalu.

Kavandatud meetmed

Töötada välja valdkondadevahelisi demograafilisi strateegiaid, mis on seotud noorte-, eluaseme-, tööhõive- ja perepoliitikaga.

Kaasake noori demograafilise tuleviku üle peetavatesse aruteludesse.

Tugevdada piirkondlikke võimalusi territoriaalse tasakaalustamatuse vähendamiseks.

- Kasutage pikaajalise demograafilise vastupidavuse tagamiseks tõenduspõhist planeerimist.

Peamised sidusrühmad

Riikide valitsused

Teadus- ja statistikaasutused

Regionaalsed omavalitsused

- Töö-, perekonna- ja arenguministeeriumid

Oodatav mõju

Sidusam pikaajaline demograafiline planeerimine.

- Tugevam seos noortepoliitika ja rahvastikustrateegia vahel.

Parem piirkondlik vastupanuvõime.

- Pikaajaliste reformide suurem legitiimsus.

Soovitus 16: Ressursside vastupidavuse integreerimine tulevikuplaneerimisse

Põhjendus

Mõned riiklikud kontekstid rõhutasid loodusvarade strateegilist tähtsust, eriti seoses kliimakoormuse ja tulevase stabiilsusega. Ressursside vastupidavus tuleks integreerida pikaajalisse planeerimisse, mitte käsitleda seda ainult keskkonnaküsimusena.

Kavandatud meetmed

Lisada ressursikindlus riiklikesse vastupanuvõime ja jätkusuutlikkuse strateegiatesse.

Tugevdada peamiste loodusvarade säästvat majandamist.

Seo keskkonnaplaneerimine noorte kaasamise ja haridusega.

- Parandada avalikku suhtlust ressursside kaitse pikaajalise väärtuse osas.

Peamised sidusrühmad

Keskkonna ja arengu eest vastutavad ministeeriumid

- Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused
- Teadusasutused
- Haridus- ja noorteorganisatsioonid

Oodatav mõju

Tugevam pikaajaline vastupanuvõime planeerimine.

Parem valmisolek keskkonnamuutusteks.

- Avalikkuse parem arusaam strateegilistest ressurssidest.
- Tugevam seos jätkusuutlikkuse ja tulevase poliitikakujundamise vahel.

6.7 Läbivad rakenduspõhimõtted

Soovitus 17: Kasutage noortepoliitikas valdkondadevahelist juhtimist

Põhjendus

Noorte tuvastatud probleemid hõlmavad haridust, eluaset, digitaliseerimist, tervishoidu, osalemist ja keskkonda. Üsikusid sekkumised tõenäoliselt omavahel seotud tegelikkusi ei lahenda.

Kavandatud meetmed

Luua noortega seotud poliitikavaldkondade ministeeriumidevahelised koordineerimismehhanismid.

Tõhustada koostööd kohalike noorteparlamentide ja -volikogudega.

- Kasutage ühiseid eesmärke sektorites, kus poliitikavaldkonnad kattuvad.
- Kaasake koordineerimisstruktuuridesse kohalikke omavalitsusi ja noorte sidusrühmi.
- Vaadata regulaarselt läbi poliitika sidusus ja rakendamise lüngad.

Peamised sidusrühmad

Riikide valitsused ja asjaomased ministeeriumid

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused

- Noorteorganisatsioonid ja noortevolikogud

Haridusasutused

- Tervise, eluaseme, digitaliseerimise, tööhõive ja keskkonna eest vastutavad avaliku sektori asutused

Oodatav mõju

Sidusamad noortepoliitika süsteemid.

Vähendatud dubleerimine ja killustatus.

Avalike ressursside parem kasutamine.

- Tugevamad tulemused mitmes poliitikavaldkonnas.

Soovitus 18: Noortekeskse tuleviku-uuringu institutsionaliseerimine

Põhjendus

FYI projekt näitas, et osaluspõhine tulevikuseire annab väärtuslikke teadmisi poliitika kujundamiseks. See võimekus tuleks integreerida tavapärastesse juhtimisprotsessidesse, mitte piirduda projektipõhiste tegevustega.

Kavandatud meetmed

Integreerida noorte tuleviku-uuringud poliitilistesse konsultatsioonidesse ja strateegilise planeerimise tsüklitesse.

- Koolitada avalikke asutusi ja noorteorganisatsioone osaluspõhiste tuleviku-uuringute meetodite alal.

Kasutada tulevikuseire tulemusi pikaajaliste strateegiate ja reformide väljatöötamiseks.

- Toetada perioodilisi riikidevahelisi noorte tuleviku-uuringute algatusi.

Peamised sidusrühmad

Noorte, hariduse, innovatsiooni ja strateegilise arengu eest vastutavad ministeeriumid

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused

- Noorteorganisatsioonid ja noortekeskused
- Haridusasutused ja ülikoolid

Teadusasutused, mõttekojad ja poliitikakujundamise organid

- Oodatav mõju
- Ennetavam poliitikakujundamine.
- Noorte perspektiivide suurem kaasamine pikaajalisse planeerimisse.

Parem valmisolek tekkivateks väljakutseteks.

FYI projekti jätkusuutlik pärand.

RAKENDAMISE KAALUTLUSED

7.1 Juhtimis- ja koordineerimisvõimekus

Poliitikasoovituste rakendamine sõltub tõhusast koordineerimisest mitme institutsiooni ja valitsemistasandi vahel. Teabe kogumise protsessi käigus tuvastatud probleemid hõlmavad haridust, noorte osalemist, digitaliseerimist, eluaset, heaolu, jätkusuutlikkust ja pikaajalist planeerimist. Kuna neid valdkondi haldavad sageli eraldi institutsioonid, nõuab rakendamine mehhanisme, mis võimaldavad koordineerimist, mitte isoleeritud tegevust.

Riiklikul tasandil vajavad noortega seotud valdkondade eest vastutavad ministeeriumid ja avaliku sektori asutused struktureeritud kanaleid ühiseks planeerimiseks, teabevahetuseks ja eesmärkide ühtlustamiseks. Kui vastutus on sektorite vahel jaotatud, on killustatuse või dubleerimise vältimiseks olulised selged volitused ja koordineerimismenetlused.

Piirkondlikul ja kohalikul tasandil mängivad omavalitsused ja kogukonnaasutused rakendamisel kriitilist rolli, eriti sellistes valdkondades nagu noorte osalemine, kogukonna toetamine, kohalik innovatsioon ja teenuste kättesaadavus. Nende lähedus noortele võimaldab reageerimisvõimelisemaid ja kontekstitundlikumaid lähenemisviise, kuid kohalik suutlikkus ja ressursid võivad oluliselt erineda.

Samuti on oluline vahendajate roll. Noorteorganisatsioonid, noortekeskused, haridusasutused ja kodanikuühiskonna organisatsioonid toimivad sageli avalike asutuste ja noorte vaheliste ühenduslülidena. Nende kaasamine võib parandada rakendamise kvaliteeti, teavitustegevust ja usaldust.

Seega ei ole rakendamine üksnes poliitika kujundamise, vaid ka juhtimissuutlikkuse küsimus: institutsioonide võime teha koostööd, kohaneda ja kaasata aja jooksul asjaomaseid osapooli.

7.2 Ressursinõuded

Edukas rakendamine nõuab piisavaid ja jätkusuutlikke ressursse. Käesolevas dokumendis välja töötatud soovitused on erineva ulatuse ja keerukusega, kuid kõik sõltuvad mingist rahaliste investeeringute, inimressursside, infrastruktuuri ja institutsioonilise pühendumuse kombinatsioonist.

Rahalised vahendid

Mõned tegevused vajavad otsest rahastamist, näiteks:
noorte juhitud projektide ja toetusskeemide toetamine,
noorteruumide ja kogukonnaprogrammide toimimine,
koolitusprogrammide ja õppematerjalide väljatöötamine,
digitaalsed tööriistad ja osalusplatvormid,
uurimis-, seire- ja hindamistegevused.

Teistel juhtudel võib rakendamine tugineda pigem olemasolevate eelarvete ümberjaotamisele või käimasolevate programmide paremale koordineerimisele kui täiesti uutele rahastamisvoogudele.

Inimressursid

Paljud soovitused sõltuvad koolitatud spetsialistide kättesaadavusest, sealhulgas:
õpetajad ja haridustöötajad,
noorsootöötajad, koolitajad ja juhendajad,
omavalitsuse töötajad,
poliitikakujundajad ja programmijuhid.

Ilma piisava personali ja oskusteabeta ei pruugi isegi hästi kavandatud poliitika saavutada soovitud tulemusi.

Taristu

Rakendamine sõltub ka nii füüsilisest kui ka digitaalsest taristust. See hõlmab järgmist:
ligipääsetavad noorteruumid,
koolid ja kogukonnakeskused,
digitaalsed osalusvahendid,
suhtlusplatvormid,
transpordi kättesaadavus programmides osalemiseks.

Taristu kvaliteet ja kättesaadavus kujundavad seda, kui kaasavad ja skaleeritavad sekkumised saavad olla.

7.3 Suutlikkuse suurendamise vajadused

Kõik need uued lähenemisviisid, eriti tuleviku-uuringud, kaasloome ja integreeritud poliitikakujundamine, nõuavad spetsiifilisi pädevusi, mis ei pruugi veel institutsioonides laialt levinud olla.

Haridustöötajatele ja noorsootöötajatele

Noortega otse töötavad spetsialistid võivad vajada tuge osaluspõhise juhendamise, tuleviku-uuringute metoodika, kriitilise digikirjaoskuse hariduse, kaasamismeetodite ja heaolu arvestavate programmide kujundamise alal.

Avalikele asutustele

Haldus- ja poliitikakujundajatel võib vaja minna suutlikkuse suurendamist noorte osaluse kujundamisel, valdkondadevahelises koostöös, pikaajalises strateegilises planeerimises, tõendus põhises poliitikakujundamises ja adaptiivsetes juhtimismeetodites.

Noortele

Noored ise võivad saada kasu jätkuvatest võimalustest tugevdada kodanikuoskust, projektiarenduspädevusi, juhtimist ja meeskonnatööd, tulevast kirjaoskust ja digitaalset kriitilist mõtlemist.

Seega tuleks suutlikkuse suurendamist mõista pigem süsteemse mitmetasandilise nõudena kui ühe koolitustegevusena.

7.4 Tõhusa rakendamise soodustavad tingimused

Lisaks ressurssidele sõltub rakendamine laiematest soodustavatest tingimustest, mis toetavad pikaajalist edu.

Poliitiline pühendumus

Paljud soovitusel nõuavad püsivat pühendumist ka pärast lühikesi projektitsükleid või valimiste ajakavasid. Ilma poliitilise vastutusega võivad reformid jääda katseprojektideks ilma struktuurilise mõjuta.

Noorte tunnustamine sidusrühmadena

Rakendamine on tugevam, kui institutsioonid tunnustavad noori poliitikakujundamise õiguspärase panustajatena, mitte ainult programmide sihtrühmadena.

Institutsiooniline paindlikkus

Mitmed soovitused nõuavad katsetamist, kohandamist ja iteratiivset õppimist. Jäigad protseduurid võivad piirata institutsioonide võimet tekkivatele vajadustele või tagasisidele tõhusalt reageerida.

Sektoritevaheline usaldus

Kui kaasatud on mitu osalejat, sõltub rakendamine usaldusest, ühisest mõistmisest ja valmisolekust teha institutsioonide piire ületavat koostööd.

Järjepidevus

Lühiajalised või ühekordsed sekkumised ei tekita püsivaid muutusi tõenäoliselt. Jätkusuutlike tulemuste saavutamiseks on oluline rahastamise, personali ja institutsionaalse tähelepanu järjepidevus.

7.5 Riskid, takistused ja pikaajalise edu tingimused

Käesolevas dokumendis esitatud soovituste rakendamine sõltub poliitilisest tahtest, olemasolevatest ressurssidest ja institutsioonide võimest ennetada ja reageerida takistustele, mis tavaliselt poliitika elluviimist takistavad. Riikidevahelised tulemused näitavad, et paljud noorte tuvastatud probleemid on avalikes süsteemides juba hästi teada. Raskus seisneb sageli mitte niivõrd probleemi äratundmises, kuivõrd koordineeritud, usaldusväärsete ja kaasavate lahenduste säilitamises aja jooksul.

Üks olulisemaid riske on vastutuse killustatus institutsioonide vahel. Noortega seotud küsimused hõlmavad sageli mitut poliitikavaldkonda, sealhulgas haridust, tööhõivet, eluaset, tervishoidu, digitaliseerimist ja kogukonna arengut. Kui vastutus on hajutatud, on lihtsam olulistel tegevustel jääda halduspiiride vahele või tegeleda nendega vaid osaliselt. Ilma selgete omandistruktuuride ja tõhusa koordineerimiseta võivad isegi tugevad poliitilised kavatsused viia piiratud praktiliste muutusteni.

Teine takistus puudutab paljude sekkumiste lühiajalist olemust. Noorte prioriteete, nagu usaldus institutsioonide vastu, sisukas osalemine, heaolu või juurdepääs stabiilsetele eluvõimalustele, ei saa lahendada ainult isoleeritud algatuste või ajutiste projektide abil. Praktikas tuginevad paljud uuenduslikud lahendused aga lühikestele rahastamistsüklitele, katseprojektidele või ajaliselt piiratud välisele toetusele. Kuigi katseprojektid võivad olla väärtuslikud, muutuvad need problemaatiliseks, kui edukaid mudeleid ei integreerita pärast esialgset katsetamist tavapärastesse süsteemidesse.

Samuti vajab tähelepanu territoriaalse ebavõrdsuse küsimus. Noortele suunatud poliitika rakendamise suutlikkus erineb sageli oluliselt linnakeskuste ja väiksemate omavalitsuste vahel või tugevate institutsiooniliste ökosüsteemidega piirkondade ja vähemate ressurssidega piirkondade vahel. Kui kohalik noortetaristu on nõrk, võivad osalemis-, tugi- ja innovatsioonivõimalused jääda ebaühtlaselt jaotunuks. See tekitab riski taastoota noorte vahelist ebavõrdsust olenevalt nende elukohast, selle asemel et tagada võrdne juurdepääs võimalustele.

Teine väljakutse on osalemisväsimuse ja usalduse vähenemise võimalikkus. Meie tulemused näitavad selgelt, et noored on valmis ja võimelised tegelema keeruliste ühiskondlike probleemidega, kui neile antakse sisukaid võimalusi. Korduvad konsultatsiooniprotsessid, mis ei anna nähtavaid tulemusi, võivad aga nõrgestada motivatsiooni ja tugevdada arusaama, et osalemine on pigem sümboolne kui mõjukas. Usaldust ei loo mitte ainult osalemiskutse, vaid ka tõendite kaudu, et osalemine on oluline.

Institutsiooniline kultuur võib samuti takistusi tekitada. Sellised lähenemisviisid nagu kaasloome, osaluspõhine tulevikuanalüüs või valdkondadevaheline koostöö nõuavad organisatsioonidelt sageli traditsioonilistest hierarhiatest ja väljakujunenud rutiinidest kaugemale liikumist. See võib tekitada vastupanu juhtudel, kus süsteemid on üles ehitatud kitsalt määratletud mandaatide, riskikartlikkuse või väga formaliseeritud otsustusprotsesside ümber. Sellises kontekstis võidakse innovatsiooni retooriliselt tervitada, kuid praktikas piirata.

Digitaliseerimine toob kaasa nii võimalusi kui ka uusi tõrjutuse vorme. Kuigi digitaalsed vahendid võivad laiendada juurdepääsu teenustele ja osalemist, võib ebavõrdne juurdepääs seadmetele, ühenduvusele, digioskustele või enesekindlusele luua täiendavaid takistusi. Digitaalkeskne lähenemisviis, mis ei arvesta nende erinevustega, võib tahtmatult mõned noored, eriti need, kes on juba ebasoodsas olukorras, kõrvale jätta.

Nendele riskidele reageerimine nõuab teadlikku nihet projektiloogikalt süsteemsele rakendusloogikale. Olulised on selged juhtimiskorraldused, realistlikud ajakavad ja toe järjepidevus. Institutsioonid vajavad jagatud vastutuse mehhanisme, mitte ainult paralleelseid kohustusi. Kui kaasatud on mitu osalejat, peaks koordineerimine olema integreeritud elluviimisstruktuuridesse, mitte tuginema ainult mitteametlikele suhetele.

Sama oluline on nähtava tagasiside ja õppeprotsesside loomine. Noored ja sidusrühmad peavad nägema, kuidas panus on otsuseid kujundanud, mida on ellu viidud ja mida on kohandatud, kui ilmnevad probleemid. Läbipaistev suhtlus aitab tugevdada usaldust, säilitada kaasatust ja parandada legitiimsust.

Pikaajaline edu sõltub ka valmisolekust käsitleda rakendamist adaptiivse protsessina. Keerulised sotsiaalsed probleemid reageerivad harva lineaarsetele lahendustele. Programme võib vaja minna järk-järgult testida, täiustada ja laiendada. Seetõttu tuleks jälgimissüsteeme kasutada pideva täiustamise vahenditena.

Lõppkokkuvõttes on eduka rakendamise tingimused tihedalt seotud FYI projektis väljendatud väärtustega: usaldusväarsus, kaasatus, reageerimisvõime ja pikaajaline mõtlemine. Kui institutsioonid suudavad neid põhimõtteid praktikas rakendada, on soovitustel oluliselt suurem potentsiaal püsiva mõju saavutamiseks.

7.6 Riskide maandamise

lähenemisviisid

Rakendamisel tuvastatud riske saab vähendada selgete ja praktiliste juhtimisvalikute abil.

Esimene prioriteet on selge vastutus ja vastutus. Kui kaasatud on mitu institutsiooni, tuleks vastutus selgelt määratleda ja üks organ peaks koordineerima elluviimist. See aitab vältida kattumist, viivitusi ja poliitilisi lünki.

Teine prioriteet on järjepidevus peale pilootprojektide. Ajutised algatused saavad katsetada uusi ideid, kuid edukad mudelid tuleks integreerida tavapärastesse eelarvetesse, strateegiatesse või püsivatesse struktuuridesse, et tagada püsiv mõju.

Territoriaalse ebavõrdsuse vähendamiseks peaksid riiklikud poliitikad võimaldama kohalikku paindlikkust ja sihipärast tuge. Väiksemad omavalitsused või nõrgemad kohalikud süsteemid võivad vajada lisaressursse, partnerlussuhteid või tehnilist abi.

Noorte kaasatuse säilitamiseks on vaja nähtavat ja regulaarset tagasisidet. Noori tuleks teavitada, kuidas nende panust kasutati, milliseid tegevusi järgnes ja miks teatud ettepanekuid vastu võeti või mitte. See tugevdab usaldust ja ennetab osalemisväsimust.

Kui institutsioonid on muutuste suhtes vastumeelsed, võib etapiviisiline rakendamine olla efektiivne. Järkjärguline lähenemisviiside testimine, töötajate suutlikkuse suurendamine ja edukate mudelite laiendamine toimib sageli paremini kui kohene ulatuslik reform.

Digitaalse tõrjutusega tuleks tegeleda segatud osalusmudelite abil, mis ühendavad veebitööriistad võrguühendusega võimaluste ja ligipääsetava suhtlusega.

Lõpuks peaks rakendamine jääma kohanduvaks ja õppimisele orienteerituks. Regulaarsed läbivaatamis- ja kohandamisprotsessid aitavad institutsioonidel reageerida väljakutsetele ja aja jooksul tulemusi parandada.

7.7 Jälgimine, hindamine ja õppimine

Järelevalve ja hindamine peaksid toetama nii vastutust kui ka arengut. Ei piisa ainult tegevuste arvu mõõtmisest; rakendamisel tuleks hinnata ka seda, kas noortel on paremad võimalused, tugevam toetus ja sisukam osalemine.

Põhinäitajad, näiteks kaasatud osalejate arv, koolitatud spetsialistide arv, toetatud noorte juhitud algatuste arv või uusi lähenemisviise rakendavate institutsioonide arv, aitavad jälgida edusamme. Need näitajad aitavad näidata ulatust ja tulemusi.

Kvalitatiivsed tulemused on aga sama olulised. Tagasiside, intervjuud, juhtumiuuringud ja refleksiooniseansid võivad näidata, kas osalemist peetakse tähendusrikkaks, kas usaldus on paranenud või kas noored tunnevad end tulevasteks väljakutseteks paremini ette valmistatud.

Hindamine ei tohiks toimuda alles protsessi lõpus. Regulaarsed ülevaated võimaldavad institutsioonidel ja sidusrühmadel takistusi varakult tuvastada, tegevusi kohandada ja rakendamist parandada juba selle käigus.

Seega ühendab tugev seiresüsteem andmeid, refleksiooni ja pidevat õppimist. Selle eesmärk pole mitte ainult tulemustest aru anda, vaid ka tulevase poliitika ja praktika tugevdamine.

7.8 Lokaliseerimine ja kohanemine

Riikideülesed tulemused näitavad, et ühised prioriteedid ei nõua alati identseid lahendusi. Kuigi kõigis partnerriikides tekkisid ühised teemad, sõltub nende probleemide lahendamine kohalikust sotsiaalsest, majanduslikust ja institutsioonilisest olukorrast.

Sel põhjusel peaks rakendamine ühendama ühised strateegilised eesmärgid paindlikkusega elluviimisel. Riiklikud raamistikud saavad suuna seada, samas kui piirkondlikud ja kohalikud osalejad kohandavad meetmeid oma konteksti ja vajadustega.

Mõnes valdkonnas võivad eluaseme- või demograafilised muutused vajada tugevamat poliitilist fookust. Teistes võivad heaolu, kogukonna toetus, usaldus institutsioonide vastu või digipädevused olla pakilisemad. Tõhus rakendamine sõltub pigem nende erinevuste tunnustamisest kui ühtsete lahenduste rakendamisest kõikjal.

Kohalik iseloom on oluline ka riikide sees. Omavalitsused ja kogukonnad erinevad sageli suutlikkuse, ressursside ja olemasoleva noortetaristu poolest. Kohaliku kohanemise võimaldamine suurendab asjakohasust, vastutust ja praktilist mõju.

Kohanemist tuleks seetõttu vaadelda kui rakendamise tugevust, mitte strateegiast kõrvalekaldumist. Poliitika on kõige tõhusam siis, kui see on eesmärgi poolest sidus, kuid praktikas paindlik.

7.9 Rakendamise jätkusuutlikkus

Pikaajaline mõju sõltub sellest, kas edukad lähenemisviisid kinnistuvad süsteemidesse, mitte ei jää ajutiseks algatuseks. Jätkusuutlikkust saab tugevdada järgmiselt:

integreerimine olemasolevatesse strateegiatesse ja institutsioonidesse,
pikaajaline eelarveplaneerimine,
alalised osalemismehhanismid,
jätkuv professionaalne areng,
institutsionaalne mälu ja dokumentatsioon,
partnerlussuhted, mis jätkuvad ka pärast projekti rahastamist.

FYI projekt ise näitab, et projektipõhine innovatsioon võib luua väärtuslikke mudeleid. Järgmine samm on tagada, et need mudelid saaksid igapäevaseks praktikaks.

7.10 Strateegilise rakendamise perspektiiv

Käesolevas dokumendis esitatud soovitusi ei tohiks vaadelda eraldiseisvate meetmetena, mida tuleks ükshaaval rakendada. Nende suurim väärtus ilmneb siis, kui neid käsitleda osana laiemast üleminekust tulevikku suunatud, osaluspõhisema ja noortele paremini reageeriva valitsemise suunas. See eeldab lühiajaliste meetmete ühendamist pikaajaliste eesmärkidega, poliitilise reformi kombineerimist praktilise katsetamisega ning riiklike raamistike sidumist kohaliku elluviimisega. Samuti on oluline käsitleda rakendamist pideva õppimis- ja kohanemisprotsessina, kaasates noori kogu rakendustsükli vältel.

PANUS STRATEGIILISE POLIITIKA VÄLJATÖÖTAMISSE

8.1 Projekti tulemustest poliitilise väärtuseni

Need soovitusel ulatuvad kaugemale FYI töötubade ja konsultatsioonide otsestest tulemustest. Nende strateegiline väärtus seisneb noorte perspektiivide tõlkimises poliitikakujundamisel olulisteks teadmisteks, mis saavad olla aluseks pikaajalisele planeerimisele, institutsioonilisele reformile ja vastutustundlikumale valitsemisele.

Selle asemel, et kohelda noori ainult programmide kasusaajatena, positsioneerisime nad poliitika kujundamisse panustajatena. See nihe on oluline, sest see parandab poliitika asjakohasust ja tugevdab samal ajal demokraatlikku legitiimsust. Kui noored on kaasatud probleemide tuvastamisse ja lahenduste pakkumisse, on poliitilised raamistikud tihedamalt seotud elulise reaalsusega. Seega, kuigi soovitusel töötas välja FYI projekti konsortsium, koostati need noorte tegelike vaatenurkade ja väljakutsete põhjal. See näitab selgelt, et tulevikuseire metoodikad saavad tugevdada poliitika kujundamist, tuues pikemaajalise mõtlemise aruteludesse, mida sageli domineerivad lühiajalised surved.

8.2 Panus organisatsiooni tasandil

Noorteorganisatsioonidele, koolidele, noortekeskustele ja teistele rakendusasutustele pakuvad soovitusel praktilist raamistikku innovatsiooniks ja kvaliteedi parandamiseks.

Peamised panused hõlmavad järgmist:

- osalusmeetodite tugevam kasutamine programmi kavandamisel,
- tulevikku suunatud õppemeetodite integreerimine,
- noorte hääle suurem arvestamine organisatsioonilises planeerimises,
- parem koostöö formaalse ja mitteformaalse hariduse osalejate vahel,
- struktureeritumad lähenemisviisid kaasatusele ja heaolule.

Organisatsioonilisel tasandil saavad soovitusel toetada institutsioone kohanemisvõimelisemaks, noorte vajadustele paremini reageerivaks ja tekkivate väljakutsetega tegelemiseks võimekamaks muutumisel.

8.3 Kohaliku ja omavalitsuse tasandi panus

Kohalikel omavalitsustel on keskne roll sellistes valdkondades nagu osalemine, kogukonnaelu, noorteruumid, kohalik innovatsioon ja teenuste kättesaadavus. Paljusid osalejate poolt kindlaks tehtud prioriteete saab kõige tõhusamalt käsitleda omavalitsuse tasandil, kus institutsioonid on noorte igapäevakogemustele kõige lähemal.

Soovitused saavad omavalitsusi toetada järgmistes valdkondades:

tugevamate noorte osalusmehhanismide väljatöötamine,
noorteorganisatsioonide ja koolidega koostöö parandamine,
investeeringutes kaasavatesse kogukonnaruumidesse,
noortepoliitika sidumine eluaseme, liikuvuse ja kohaliku arengu planeerimisega,
noorte juhitud kohalike algatuste toetamine.

Kohalik rakendamine on eriti oluline, sest nähtav muutus kogukonna tasandil võib tugevdada usaldust avalike institutsioonide vastu ja näidata noorte kaasamise praktilist väärtust.

8.4 Panus riiklikul poliitika tasandil

Riiklikul tasandil aitab dokument kaasa laiematele poliitilistele tegevuskavadele, mis on seotud hariduse, digitaalse transformatsiooni, osalemise, kaasatuse, jätkusuutlikkuse ja demograafilise vastupanuvõimega.

Selle strateegiline tähtsus hõlmab järgmist:

toetades integreeritumaid noortepoliitika lähenemisviise,
noorte tulevikku mõjutavate sektorite vaheliste sidemete tugevdamine,
tõenduspõhise sisendi pakkumine reformide ja strateegiate jaoks,
pikaajalise planeerimise soodustamine reaktiivse poliitikakujundamise asemel,
mitteformaalse hariduse ja noorsootöö tunnustamise edendamine.

Soovitused ei piirdu ühe poliitikavaldkonnaga. Nende väärtus seisneb selles, et nad näitavad, kuidas noortega seotud küsimused on omavahel seotud mitme süsteemi vahel.

8.5 Panus Euroopa poliitilistesse prioriteetidesse

FYI projekti rahvusvaheline iseloom annab soovitustele olulisuse ka väljaspool riiklikku konteksti. Erinevate riikide ühised tulemused viitavad laiematele Euroopa suundumustele ja noori mõjutavatele ühistele probleemidele.

Dokument annab oma panuse Euroopa poliitilistesse aruteludesse, tugevdades selliseid prioriteete nagu:

noorte osalus ja demokraatlik kaasatus,
kaasatus ja võrdsed võimalused,

- digitaalne valmisolek ja kriitilised pädevused,
 - jätkusuutlikkus ja tulevane vastupanuvõime,
- tugevamad noorte ökosüsteemid ja valdkondadevaheline koostöö.

See näitab ka rahvusvahelise koostöö lisaväärtust nii ühiste prioriteetide kui ka kontekstipõhiste vajaduste kindlakstegemisel.

8.6 Noortekeskse tuleviku-uuringu strateegiline väärtus

Riiklikul tasandil aitab dokument kaasa laiematele poliitilistele tegevuskavadele, mis on seotud hariduse, digitaalse transformatsiooni, osalemise, kaasatuse, jätkusuutlikkuse ja demograafilise vastupanuvõimega.

Selle strateegiline tähtsus hõlmab järgmist:

toetades integreeritumaid noortepoliitika lähenemisviise,
noorte tulevikku mõjutavate sektorite vaheliste sidemete tugevdamine,
tõenduspõhise sisendi pakkumine reformide ja strateegiate jaoks,
pikaajalise planeerimise soodustamine reaktiivse poliitikakujundamise asemel,
mitteformaalse hariduse ja noorsootöö tunnustamise edendamine.

Soovitused ei piirdu ühe poliitikavaldkonnaga. Nende väärtus seisneb selles, et nad näitavad, kuidas noortega seotud küsimused on omavahel seotud mitme süsteemi vahel.

8.7 Pikaajaline poliitiline tähtsus

Nende soovitude pikaajaline tähtsus sõltub sellest, kas neid kasutatakse tulevaste otsuste tegemisel võrdluspunktina, mitte ei käsitleta neid ühekordse projekti väljundina. Nende suurim väärtus seisneb järkjärguliste struktuurimuutuste toetamises institutsioonides, poliitikas ja juhtimiskultuuris.

Järjepideva rakendamise korral aitavad soovitud noortepoliitikat lühiajalistelt reageeringutelt strateegilisemate ja ennetavamate lähenemisviiside poole suunata. See hõlmab tulevaste väljakutsete tugevamat ettenägemist, noorte varasemat kaasamist otsustusprotsessidesse ja paremat koordineerimist sektorite vahel, mis kujundavad noorte eluvõimalusi.

Aja jooksul võib see aidata kaasa haridussüsteemidele, mis reageerivad muutuvatele oludele tõhusamalt, usaldusväärsetele ja sisukatele osalemismehhanismidele ning kohalikele kogukondadele, mis pakuvad tugevamat tuge heaolule, innovatsioonile ja kaasatusele.

Soovitused võivad tugevdada ka institutsioonilist õppimist. Selliste praktikate juurutamise kaudu nagu kaasloome, valdkondadevaheline koostöö ja tulevikuplaanide põhine planeerimine võivad avalikud süsteemid muutuda kohanemisvõimelisemaks ja paremini ette valmistatud sotsiaalseteks, tehnoloogilisteks ja demograafilisteks muutusteks.

Võimalike pikaajaliste tulemuste hulka kuuluvad:

vastupidavamad ja tulevikuks valmis noortesüsteemid,

- tugevam usaldus noorte ja institutsioonide vahel,

hariduse ja tulevaste vajaduste parem kooskõla,

kaasavamad osalusstruktuurid,

tugevamad kohalikud ökosüsteemid noorte arenguks ja

suurem institutsiooniline suutlikkus ennetavaks juhtimiseks.

Seega ei seisne käesoleva dokumendi pikaajaline tähtsus mitte ainult selle soovitudes, vaid ka poliitikakujundamise mudelis, mida see esindab: osaluspõhine, tulevikku suunatud ja noorte vaatenurkadele tuginev – teisisõnu, kas see aitab luua reageerimisvõimelisemaid institutsioone ja tugevamaid tingimusi noortele oma tuleviku kujundamiseks.

JÄRELDUS JA JÄRGMISED SAMMUD

FYI projekt näitab, et noored on nii valmis kui ka võimelised pikaajalise ühiskondliku arengu aruteludesse sisukalt panustama, kui neile pakutakse sobivaid meetodeid, ruumi ja institutsioonilist usaldust. Kõigis partnerriikides tegelesid osalejad keeruliste teemadega, nagu haridus, digitaalne transformatsioon, osalemine, heaolu, jätkusuutlikkus, eluase ja valitsemine, ning teisendasid need mõtisklused konkreetseteks poliitilisteks prioriteetideks.

Protsessi peamine järeldus on see, et paljud noorte tuvastatud väljakutsed on omavahel seotud. Haridus mõjutab tööalast konkurentsivõimet ja kohanemisvõimet. Digitaliseerimine mõjutab osalemist, teabele juurdepääsu ja sotsiaalseid suhteid. Eluase ja demograafilised trendid kujundavad pikaajalist eluplaneerimist. Heaolu on seotud kogukonna toetuse, kaasatuse ja võimaluste struktuuridega. Need seosed rõhutavad vajadust poliitiliste lahenduste järele, mis ulatuvad kaugemale eraldatud valdkondlikest meetmetest.

Projekt kinnitab ka osaluspõhise tuleviku-uuringu väärtust poliitikavahendina. Tuleviku-uuringute meetodid võimaldasid osalejatel mõelda kaugemale otsestest muredest, uurida alternatiivseid tulevikuväljavaateid ning tuvastada nii riske kui ka võimalusi. See lõi soovitude andmiseks tugevama aluse kui ainult praegustele probleemidele keskendunud konsultatsioon.

- Teine oluline järeldus on see, et noorte osalus on kõige tõhusam siis, kui see on tähendusrikas, pidev ja seotud nähtavate tulemustega. Noored ei otsi sümboolset kaasatust; nad ootavad läbipaistvaid protsesse, tõelist mõjuvõimu ja institutsioone, mis reageerivad nende panusele nähtaval viisil.

Lõpuks näitab projekti riikideülene mõõde, et kuigi riikide kontekstid on erinevad, on paljud prioriteedid kogu Euroopas ühised. See loob tugeva potentsiaali vastastikuseks õppimiseks, koordineeritud reageerimiseks ja jätkuvaks koostööks noortepoliitika väljatöötamisel.

9.1 Põhisõnumid otsustajatele

Selle dokumendi järelused annavad poliitikakujundajatele ja institutsioonidele mitu selget sõnumit:

Noori tuleks tunnustada poliitikakujundamise partneritena, mitte ainult programmide sihtrühmadena.

Noortega seotud poliitikakujundamisse tuleks integreerida pikaajaline ja ettenägelik mõtlemine.

Haridussüsteemid peavad noori paremini ette valmistama ebakindluseks, keerukuseks ja kiireteks muutusteks.

Osalusmehhanismid peavad olema usaldusväärsed, kaasavad ja seotud tegelike otsustega.

Heaolu, kogukonna toetus ja kaasatus on noorte arengu olulised alustalad.

Noortepoliitika raamistikus tuleb arvestada struktuuriliste küsimustega, nagu eluase, territoriaalne ebavõrdsus ja demograafilised muutused.

9.2 Soovituslikud järgmised sammud sidusrühmadele

Organisatsiooni tasandil

Noorteorganisatsioonid, koolid ja noortekeskused saavad FYI tulemustele tugineda, integreerides tuleviku-uuringute meetodeid, tugevdades noorte kaasloomeprotsesse ja kasutades soovitusi programmide planeerimise parandamiseks.

Kohalikul tasandil

Omavalitsused saavad üle vaadata kohalikud osalusstruktuurid, tugevdada koostööd noortevaldkonnas tegutsejatega ning teha kindlaks, kus kogukonna toetus, noorteruumid või noorte juhitud algatused vajavad lisainvesteeringuid.

Riiklikul tasandil

Asjaomased ministriumid ja avaliku sektori asutused saavad soovitusi kasutada strateegiate, reformide ja valdkondadevahelise koordineerimise sisendina sellistes valdkondades nagu haridus, noorte osalemine, digipoliitika, kaasatus ja demograafiline planeerimine.

Euroopa tasandil

Tulemused võivad aidata kaasa laiemale tavade vahetusele, tulevastele riikidevahelistele koostööprojektidele ja jätkuvalle dialoogile ühiste noorteprioriteetide üle liikmesriikides.

9.3 Seos ELi noortestrategia prioriteetidega

FYI projekti raames välja töötatud soovitused on tihedalt kooskõlas ELi noortestrategia 2019–2027 eesmärkidega, eriti selle rõhuasetusega kaasatusele, mõjuvõimu suurendamisele ja sidemete loomisele.

Kaasake

Noorte osaluse, kaasloome, institutsioonide usalduse ja demokraatliku kaasatusega seotud soovitused toetavad otseselt noorte tugevamat kaasatust kodaniku- ja poliitikaellu.

Võimestamine

Soovitused tulevikku suunatud hariduse, digipädevuste, mitteformaalse õppe, heaolu ja noorte juhitud innovatsiooni kohta aitavad kaasa noorte võimestamisele oskuste, võimaluste ja tugisüsteemidega.

Ühenda

Kaasatusele, kogukonnaruumidele, kohalikele ökosüsteemidele, valdkondadevahelistele partnerlustele ja rahvusvahelisele õppimisele keskenduvad soovitused tugevdavad strateegia ühendusmöödet, tugevdades noorte, institutsioonide ja kogukondade vahelisi suhteid.

Dokument on seotud ka mitmete Euroopa noorte eesmärkidega, eriti nendega, mis on seotud kvaliteetse õppe, kaasava ühiskonna, vaimse tervise ja heaolu, noorte osaluse, jätkusuutliku Euroopa ja kvaliteetse tööhõivega kõigile.

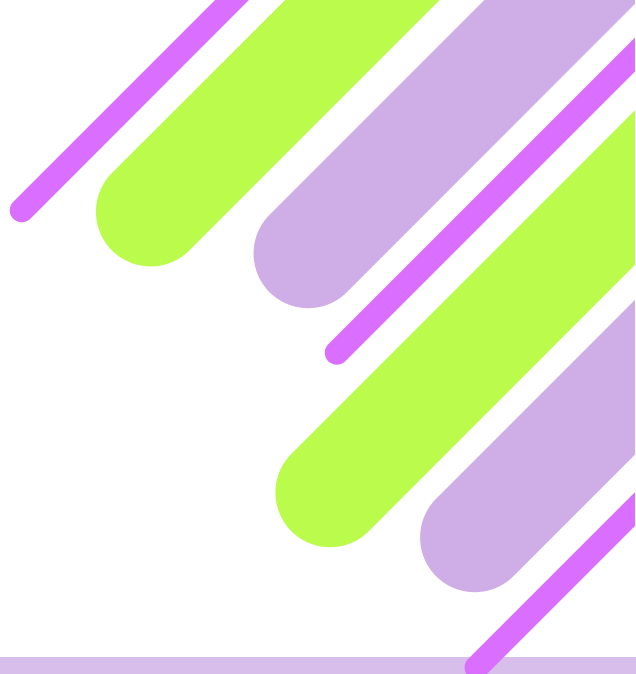

Selle dokumendi väärtus sõltub sellest, kuidas seda pärast projektiperioodi kasutatakse. Võimalikud edasised kasutusviisid on järgmised:

tulevaste noortepoliitika arutelude teatmaterjale,
sisend kohalike ja riiklike strateegiate koostamisse,
koolitusmaterjal noorsootöötajatele ja koolitajatele,
uute katseprojektide või partnerluste alus,
raamistik tulevaste noorte tulevikuproгноoside jaoks,
tõendusbaas eestkoste ja sidusrühmade dialoogi jaoks.

FYI projekt on loonud mitte ainult soovitude kogumi, vaid ka korratava mudeli noorte kaasamiseks tulevikku suunatud poliitika kujundamisse.

Noored üle Euroopa mõtlevad juba tõsiselt tulevikule. Keskne küsimus on, kas institutsioonid on valmis neid kuulama, reageerima ja seda kujundades koos nendega koostööd tegema.

Kohaliku konteksti kohta leiate üksikasjalikku teavet iga partnerriigi riiklikest aruannetest. Sloveenia, Slovakkia, Bulgaaria, Küprose ja Eesti riiklike poliitiliste soovitude aruanded on kõik kättesaadavad FYI projekti veebisaidil foresight4youth.eu, klõpsates sellel lingil.

2026 ©